

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економіки і управління

Кафедра обліку, аудиту та оподаткування

ДИПЛОМНА РОБОТА

Магістр
Освітній рівень

Галузь знань 07 Управління і адміністрування

Спеціальність 071 Облік і оподаткування

на тему: Облік і аналіз розрахунків з бюджетом за податками та обов'язковими платежами на прикладі ТОВ «Пожежне спостереження – Хмельницький»,
м. Хмельницький

ДРОО. 022268.07.07.00

Виконав: студент 6 курсу група ОАм-22-1 _____ М.В.Костюк
Підпис Ініціали, прізвище

Керівник _____ Н.В.Валькова
к.е.н., доцент Підпис, дата Ініціали,
прізвище

До захисту допускаю
Зав. кафедри обліку,
аудиту та оподаткування _____ Л.В. Скоробогата
_____ 2023 Підпис

Хмельницький, 2023

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет *Економіки і управління*
 Кафедра *обліку, аудиту та оподаткування*
 Освітній рівень *магістр*
 Галузь знань *07 Управління і адміністрування*
 Спеціальність *071 Облік і оподаткування*
 Освітня програма *Облік і оподаткування*

ЗАТВЕРДЖУЮ
 Завідувач кафедри _____
 Л.В.Скоробогата
 «1» вересня 2023 р.

ЗАВДАННЯ НА ДИПЛОМНИЙ ПРОЕКТ (РОБОТУ)

Костюк Микола Васильович

1. Тема проекту (роботи) *Облік і аналіз розрахунків з бюджетом за податками та обов'язковими платежами на прикладі ТОВ «Пожежне спостереження – Хмельницький»*, м. Хмельницький
 керівник проекту (роботи) Валькова Наталія В'ячеславівна, к.е.н., доцент

Затверджена наказом по університету від «15» серпня 2023 р. № 30

2. Термін здачі студентом закінченого проекту (роботи) до 15 грудня 2023 р.

3. Вихідні дані до проекту (роботи) Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 р. № 996-ХІУ; П(С)БО - 2. “Баланс”, затв. МФУ від 31.03.1999р. № 87; П(С)БО - 16 «Витрати», Податковий кодекс, Методичні рекомендації про застосування реєстрів бухгалтерського обліку, затв. Наказом МФУ № 356 від 29.12.2000 р., Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом МФУ від 30.10.99 р. № 291, статті у фахових виданнях, матеріали науково-практичних конференцій, Фінансова та статистична звітність ТОВ «Пожежне спостереження – Хмельницький»

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) Вступ; 1 розділ «Теоретично - нормативні аспекти обліку розрахунків за податками і платежами»; 2 розділ «Облік і аналіз розрахунків за податками і платежами ТОВ «Пожежне спостереження – Хмельницький»; 3 розділ «Удосконалення обліку розрахунків з бюджетом ТОВ «Пожежне спостереження - Хмельницький» Висновки; Перелік джерел посилання; Додатки

5. Перелік графічного матеріалу (із зазначенням обов'язкових креслень)

Слайд 1. Платники податків та об'єкти оподаткування Слайд 2. Показники ліквідності ТОВ «Пожежне спостереження – Хмельницький» Слайд 3. Види податкового кредиту та податкового зобов'язання ; Слайд 4. Облікові проведення по податку на додану вартість Слайд 5. Кореспонденція рахунків з обліку електронного рахунку ПДВ Слайд 6. Суми нарахування і сплати податку на додану вартість у 2020-2022 роках. Слайд 7. Залежність суми податку на додану вартість від окремих факторів. Слайд 8. Динаміка фонду оплати праці та податків і зборів із заробітної плати Слайд 9 Показники підприємства для розрахунку податкового навантаження. Слайд 10. Загальні показники оцінки ефективності економіко-організаційного механізму оподаткування підприємств. Слайд 11. Показники податкового навантаження ТОВ «Пожежне спостереження – Хмельницький»

6. Консультанти розділів дипломного проекту (роботи)

Розділ	Консультант	Підпис, дата	
		завдання видано	завдання прийнято

7. Дата видачі завдання _____

(підпис)

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва етапів дипломної роботи	Термін виконання етапів проекту (роботи)	Примітка
1.	Обґрунтування актуальності теми дипломної роботи	до 1.10.2023р.	Виконано
2.	Теоретичні засади обліку і аналізу розрахунків з бюджетом за податками і платежами	до 15.10.2023 р.	Виконано
3.	Облік розрахунків з бюджетом та аналіз зміни сум податків і відрахувань до бюджету	до 1.11.2023 р.	Виконано
4.	Удосконалення внутрішнього контролю за розрахунками з бюджетом та оптимізація податкового планування підприємства	до 15.11.2023 р.	Виконано
5.	Оформлення висновків	до 20.12.2023 р.	Виконано
6.	Оформлення виступу та презентаційного матеріалу	до 22.12.2023 р.	Виконано
7.	Попередній захист	до 25.12.2023 р.	

Студент _____
(підпис)Керівник проекту (роботи) _____
(підпис)

АНОТАЦІЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

Тема роботи «Облік і аналіз розрахунків з бюджетом за податками та обов'язковими платежами на прикладі ТОВ «Пожежне спостереження – Хмельницький», м. Хмельницький

Студент Костюк Микола Васильович

Керівник Валькова Наталія Вячеславівна

Пояснювальна записка до роботи включає 85 сторінок, 20 таблиць, 8 рисунків, список використаних джерел з 53 найменувань, 8 тематичних додатків.

Ключові слова: податок на додану вартість, податок на прибуток, єдиний соціальний внесок, податок на доходи фізичних осіб, військовий збір, внутрішній контроль, розрахунки з бюджетом, податкове навантаження, база оподаткування, ставки оподаткування.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних і практичних питань обліку, аналізу розрахунків з бюджетом підприємницьких структур недержавних форм власності. Підприємство – об'єкт дослідження – ТОВ «Пожежне спостереження – Хмельницький». За результатами дослідження проведено теоретичне обґрунтування та запропоновані заходи з удосконалення обліку розрахунків з бюджетом за податками та обов'язковими платежами шляхом розробки системи внутрішньогосподарського контролю розрахунків, практичні аспекти зниження податкового навантаження на підприємство. Одержані результати можуть бути використані для удосконалення організації обліку та аналізу розрахунків з бюджетом за податками і обов'язковими платежами, в розробці стратегії податкового планування і зниженні податкового навантаження на підприємство.

«15» грудня 2023 року

М.В.Костюк.

ЗМІСТ

Вступ	7
1 Теоретично – нормативні аспекти обліку розрахунків за податками і платежами.....	11
1.1 Місце і роль податків в системі господарювання підприємства як суб'єкта податкових взаємовідносин.....	11
1.2 Види податків, зборів та обов'язкових платежів в системі податкових розрахунків.....	21
1.3 Нормативно-правове забезпечення та проблемні аспекти обліку розрахунків за податками і платежами.....	28
2 Облік і аналіз розрахунків за податками і платежами на ТОВ «Пожежне спостереження – Хмельницький».....	32
2.1 Характеристика фінансово-господарської діяльності ТОВ «Пожежне спостереження – Хмельницький».....	32
2.2 Облік і аналіз розрахунків за податком на додану вартість.....	41
2.3 Облік і аналіз розрахунків за податком на прибуток.....	50
2.4 Облік і аналіз розрахунків за податками і зборами із заробітної плати і ЄСВ	55
3 Удосконалення обліку розрахунків з бюджетом ТОВ «Пожежне спостереження – Хмельницький».....	61
3.1. Організація внутрішнього контролю як важливий напрямок удосконалення обліку розрахунків з бюджетом.....	61
3.2 Розрахунок податкового навантаження підприємства та шляхи податкової оптимізації.....	69

					ДРОА.022268.07.07.00			
Зм.	Лис	№докум.	Підп.	Дата				
Розробив		Костюк М.В.			Облік і аналіз розрахунків з бюджетом за податками та обов'язковими платежами на прикладі ТОВ «Пожежне спостереження – Хмельницький», м. Хмельницький	Літ.	Аркуш	Аркушів
Перевірив		Валькова Н.В.					5	85
Н.контр.		Ченаш В.С.			ХНУ ОАМ-22-1			
Затвердж.		Скоробогата Л.В.						

3.3 Практичні аспекти зниження податкового навантаження

на підприємство.....	78
Висновки	83
Список використаних джерел.....	86
Додатки.....	92
Додаток А Фінансова звітність ТОВ «Пожежне спостереження – Хмельницький».....	92
Додаток Б Податкова декларація з податку на додану вартість.....	94
Додаток В Об'єднана звітність з єдиного соціального внеску і податку з доходів фізичних осіб.....	97
Додаток Г Декларація з податку на прибуток за 2021 рік.....	99
Додаток Д Витяг з Єдиного реєстру податкових накладних.....	102
Додаток Е Витяг щодо сум податку, на яку платник ПДВ має право зареєструвати податкові накладні.....	103
Додаток Ж Таблиця даних платника податку на додану вартість.....	104
Додаток З Загальні показники оцінки ефективності економіко-організаційного механізму оподаткування підприємств.....	105

ВСТУП

Розрахунки з бюджетом (зобов'язання підприємства перед бюджетом) – це особливий і важливий елемент економічного взаємозв'язку між державою та підприємствами. Розрахунки підприємства із бюджетом впливають на його платоспроможність та фінансову стабільність, формування та ефективне використання фінансових ресурсів та інвестиційну активність, конкурентоспроможність товарів і послуг та загалом на поведінку підприємств щодо будь-якої господарської діяльності – операційної, інвестиційної чи фінансової. Ступінь цього впливу залежить від системи оподаткування (загальної чи спрощеної) – самих податків, рівня їх контролю, методів їх нарахування і утримання, стабільності та досконалості системи оподаткування.

Наріжним питанням податкової політики України в сучасних умовах є формування податкової системи, спрямованої на економічну стабільність та зростання та сприяння рентабельності економічних процесів.

Збалансований рівень податкового навантаження є серйозним фактором забезпечення позитивної динаміки функціонування й зростання виробництва та економіки в Україні в цілому. Питання обліку, контролю та аналізу розрахунків з бюджетом за податками а також питання податкового обліку також активно дискутуються на сторінках наукової літератури. Слід зазначити таких науковців які проводили дослідження з цих питань: М.Я. Демяненко, В.М. Жук, Г.Г. Кірейцев, Ф.Ф. Бутинець, М.М. Коцупатрий, Н.Л. Правдюк, Л.В. Гуцаленко, Т.Ф. Плахтій, Т.О. Мулик та інші.

Зрілість цього питання посилюється ще й тим, що в теперішніх економічних умовах здійснюється адаптація вітчизняної системи обліку та контролю до міжнародних стандартів, впроваджуються у практику нові підходи і методики організації обліку активів і ресурсів суб'єктів господарювання й контролю за їхнім використанням, підвищується роль обліку і аналізу в управлінні бізнес-процесами на підприємстві. Зростання ролі бухгалтерського обліку у розв'язанні економічних ситуацій і проблем на сучасному етапі

розвитку економіки України зумовлює необхідність удосконалення обліку і аналізу взаєморозрахунків з бюджетом держави в процесі формування й використання фінансових ресурсів, уникнення ризиків в управлінні і формуванні облікової політики підприємств.

Висновки економічної теорії та історичний досвід різних країн показують, що економічному зростанню сприяє така податкова система, яка забезпечує доходи держави, але по можливості менше зачіпає ринковий механізм.

Однією з найбільш ефективніших форм управління ринковою економікою є створення ефективної податкової політики, бо саме податки є основним джерелом доходів держави і виступають важливим економічним інструментом стимулювання та регулювання виробництва, забезпечення соціальних гарантій, стимулюють ділову активність.

В діяльності будь-якого суб'єкта господарювання значну роль відіграє рівень та оцінка його податкових зобов'язань, що дає змогу визначити наскільки обтяжлива податкова система країни та яку частку фінансових ресурсів витрачається на платежі до бюджету. Одне з важливих питань удосконалення та оптимізації оподаткування є питання визначення сутності та методики розрахунку показників податкового навантаження, які змінюються на різних історичних етапах розвитку економіки, що визначає моделі оптимізації оподаткування за різними методиками. Показник податкового навантаження є показником виміру якості податкової системи держави, яка повинна вилучати та отримувати не більше третини доходів платника податків.

Актуальність теми роботи обумовлена об'єктивною потребою у вивченні проблем обліку і аналізу розрахунків з бюджетом, податкового навантаження, його економічний вплив на діяльність суб'єктів господарювання в Україні та порівняння з досвідом зарубіжних країн. Пошук оптимального рівня податкових надходжень є однією з найбільш складних і суперечливих проблем в сучасній практиці оподаткування.

Основною метою дипломної роботи є обґрунтування теоретичних положень з обліку і аналізу розрахунків з бюджетом, а також розробка практичних рекомендацій з питань удосконалення обліку та зниження податкового навантаження на підприємство.

Для досягнення зазначеної мети були визначені такі завдання:

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі **завдання**:

– розкрити поняття та сутність обліку і аналізу розрахунків з бюджетом за податками і платежами;

- розглянути нормативно-правову базу нарахування та обліку податків;
- висвітлити основні принципи нарахування (утримання) податків і зборів;

- проаналізувати динаміку сплати податків підприємством та фактори, що впливають на розмір окремих податків;

- вивчити основні сучасні методи оптимізації податкового навантаження в Україні;

- вивчити чинну систему внутрішньогосподарського аудиту з метою його удосконалення.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних і практичних питань обліку, аналізу розрахунків з бюджетом підприємницьких структур недержавних форм власності.

Об'єктом дослідження є чинна система обліку, аналізу на підприємствах недержавних форм власності.

Інформаційною базою проведення дослідження слугували: економічна професійна література, законодавчо-нормативна база України, рейтинги відомих агенцій, звітність ТОВ «Пожежне спостереження - Хмельницький».

У роботі були застосовані наступні методи досліджень: класифікація та інтерпретація в розкритті теоретико-нормативних аспектів дипломного дослідження, аналіз, порівняння та кореляційний аналіз в висвітленні підрозділів другого розділу дослідження, систематизація та узагальнення у третьому розділі та висновках дипломної роботи.

Елемент наукової новизни полягає в отриманні подальшого розвитку

- детермінації предмету обліку і контролю розрахунків з бюджетом як господарські операції, що містять факти господарського життя, як утворюючі елементи вартості;

- удосконаленні методичних підходів до облікового забезпечення розрахунків з бюджетом за податками і платежами і застосування аналітичних методів для удосконалення податкового планування на підприємстві.

Практичне значення одержаних результатів. Результатами дипломної роботи є рекомендації, спрямовані на удосконалення систем обліку та аналізу розрахунків з бюджетом за податками і платежами, а також запропоновані заходи для удосконалення податкового планування і оптимізації податкового навантаження на ТОВ «Пожежне спостереження – Хмельницький», які можуть використовуватися різними користувачами для прийняття ними відповідних рішень щодо управління підприємством та запровадження вказаних рекомендацій у фінансово-господарську діяльність.

Апробація результатів кваліфікаційної роботи. Результати проведеного дослідження пройшли апробацію та одержали позитивні відгуки під час участі у Всеукраїнському економічному студентському форумі, присвяченому 50-річчю Факультету економіки і управління Хмельницького національного університету, 08 червня 2023 р., м. Хмельницький.

Структура роботи. Дипломна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, який налічує 53 найменування. Робота виконана на 85 сторінках друкованого тексту, додатково містить 8 рисунків, 20 таблиць, 8 додатків.

1 ТЕОРЕТИЧНО-НОРМАТИВНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ ЗА ПОДАТКАМИ ТА ПЛАТЕЖАМИ

1.1 Місце та роль податків в системі господарювання підприємства, як суб'єкта податкових взаємовідносин.

Підприємство як платник податків (суб'єкт оподаткування) – це перш за все структура, яка займається раціональною господарською діяльністю.

Зміст терміну «раціональна діяльність», що є характерною ознакою діяльності підприємств, «...полягає у спрямуванні зусиль на розширене відтворення, тобто отримання прибутку» [46, с.24]. Процес отримання прибутку від господарської діяльності, як правило, опосередковано проявляє себе в кількісному і якісному зростанні вартості майнових об'єктів, які використовуються у економічній діяльності підприємства і приносять доходи та у особистому вжитку його власників, що забезпечують їх особисті потреби.

Для того щоб налагодити дієвий та ефективний облік і аналіз джерел податкових надходжень, державні інституції вимагають юридично розмежувати власність підприємств та власність його засновників і бенефіціарів та інших осіб, що вступають у економічні взаємовідносини з ними у якості найманих працівників та інших контрагентів.

На нашу думку, по відношенню до держави, підприємство – платник податків постає як юридично відокремлений від засновників (фізичних осіб) юридичний суб'єкт (юридична особа). Власники та наймані працівники перебувають у правових та економічних відносинах з підприємством як юридичним суб'єктом. Ці взаємовідносини регламентуються державою законодавчими та іншими нормативними актами.

Юридична особа в процесі економічної діяльності вступає в різноманітні зв'язки як всередині своєї організації з суб'єктами – фізичними особами

(управлінцями, робітниками, технічним та допоміжним персоналом), так і з зовнішніми (по відношенню до підприємства) – фізичними і юридичними особами, тобто контрагентами. На практиці дані зв'язки здійснюють юридично уповноважені на це посадові особи підприємства, які є носіями повноважень, делегованих їм від імені власника юридичною особою. Отже, юридичне поняття особи, як суб'єкта господарського права, фактично реалізується через посадових осіб, які представляють юридичну особу в економічних процесах, в тому числі і в податкових відносинах з державою (бюджетом).

Для підприємства податки, як складова економічних відносин з державою, є витратами, які обумовлені вимогами закону. З даного твердження витікає, що податки необхідно розглядати як юридично обумовлений елемент господарського процесу.

Тому, ми приходимо до висновку, що за своєю економічною природою податки є частиною отриманого в процесі економічної діяльності підприємства доходу. На кінцевій стадії реалізації кінцевому споживачу продукції підприємства частина доходів вилучається шляхом стягнення непрямих податків. Розподілена між власником активів і засобів виробництва і найнятими працівниками частина доданої вартості, яка вилучається з доходів підприємства у формі нарахованої заробітної плати, підлягає оподаткуванню податком на доходи фізичних осіб. Кінцевий залишок доходів, за вирахуванням витрат, пов'язаних з організацією і веденням виробництва та сплачених податків, що входять до собівартості продукції, підлягає оподаткуванню податком на прибуток. Прибуток після оподаткування є власністю підприємства. Інші виплати за рахунок прибутку підприємства після оподаткування є доходами одержувачів і підлягають оподаткуванню податком на прибуток у юридичних осіб та податком на доходи у фізичних осіб.

З вищенаведеного витікає висновок, що формування податків відбувається у всіх стадіях процесу відтворення (1-3), а їх сплата стає можливою після завершення заключної (3). Схематично процес формування податкових зобов'язань підприємств зображено на рис. 1.1.

міститься у первинних бухгалтерських документах. Контроль дозволяє дати оцінку діям відповідальних осіб підприємства, в тому числі і бухгалтера, щодо достовірності відображення сукупності фактів господарського життя у обліку та формування на його основі фінансової та статистичної звітності на предмет їх відповідності або невідповідності діючому законодавству.

Після з'ясування загальних понять «суб'єкти» й «об'єкти» обліку і контролю в податкових взаємовідносин між державою і підприємством дослідимо їх детальніше.

Розрахунки з бюджетом за податками і платежами є органічною складовою господарських процесів. Виходячи з першочергової ролі держави у забезпеченні життєдіяльності сфер суспільства, розрахунки за податками розглядаються першорядними по відношенню до фінансових або товарних розрахунків з іншими контрагентами.

Від підприємства облік і контроль за даним процесом можуть здійснювати як окремі фахівці, що перебувають в трудових або партнерських відносинах з підприємством, або створені на підприємстві спеціальні відділи спеціалістів, які очолюються керівниками таких підрозділів, та які несуть персональну відповідальність за їх роботу, так і безпосередньо власник підприємства. Право на використання варіанту організації бухгалтерського обліку власником чинне законодавство залишає лише за тими підприємствами, які не зобов'язані оприлюднювати свою фінансову звітність. А отже, у всіх інших випадках власник (власники) або уповноважена ним (ними) особа призначає працівників, які від імені юридичної особи (підприємства) здійснюють покладені на них функції обліку, звітності і контролю.

З вищенаведеного витікає, що суб'єкт здійснення обліку на підприємстві зосереджується у особі власника, який додатково залучає відповідальних фахівців, які, перебуваючи у юридичних відносинах з підприємством, виконують визначені функції. Тому, навколо власника формується система контролю, що включає в себе наступні складові елементи:

- суб'єкт контролю – це особа або організація, яка здійснює контрольні функції та дії щодо власної діяльності або діяльності іншої фізичної чи юридичної особи;

- об'єкт контролю – це особа або організація, на діяльність якої спрямовані контрольні дії суб'єкта, що здійснює контроль;

- контрольні дії – це процеси зіставлення фактичних даних про діяльність підконтрольного об'єкта з відповідними нормами, які здійснюються суб'єктом контролю з метою виявлення відхилень задокументованих фактів господарського життя від цих норм.

По іншому виглядає ситуація, коли до контролю залучається орган державного контролю справляння податків. В цьому органі контролю власником і роботодавцем для найнятих спеціалістів виступає держава, яку представляє законодавчо визначений орган державного контролю - державна організація з правом юридичної особи. Від імені органу державного контролю у взаємодію з підприємством вступає державний службовець, який є репрезентує суб'єкт державного контролю податків. Тому, при цьому варіанті контролю суб'єкт контролю і підконтрольний об'єкт визначаються як дві різні юридичні особи, а контрольні дії між суб'єктом і об'єктом контролю здійснюється горизонтально, тобто об'єкт не підпорядковується (юридично незалежний від) суб'єкту.

Відношення суб'єктів податкових взаємовідносин, згідно з положеннями юридичної теорії проявляються при взаємодії між наступними суб'єктами:

1) між державою і державними контролюючими органами. Перелік контролюючих органів обмежений законодавством. Компетенція самих органів визначені законодавчими актами, які визначають статус, функції, завдання, порядок дій, права і обов'язки даних органів та чітко розмежовують сфери контролю між ними;

2) між податковими органами і платниками податків. Теорія права виділяє декілька центральних категорій, пов'язаних з розумінням поняття «платник», а

саме: «суб'єкт податкових правовідносин», «суб'єкт податку», «платник податку»[22].

Суб'єктом податкового права може бути будь-яка особа, поведінка якої регулюється нормами податкового права, і яка може виступати учасником податкових правовідносин, носієм суб'єктивних прав і обов'язків[22]. З суб'єктів податкове право виділяє наступні три групи учасників даних правовідносин: державу (в особі органів законодавчої і виконавчої влади, що визначають і регулюють механізм оподаткування); податкові органи; платників податків.

Суб'єкт оподаткування – особи (юридичні або фізичні), які реалізують юридичний обов'язок сплачувати податок. Платники податку або носії податку – особи, які реально сплачують податки, на які покладається кінцеве податкове навантаження в якості кінцевого споживача товару (послуги). У випадку прямого оподаткування суб'єкт і платник податку співпадають і тому формально перераховують в бюджет реальні кошти однієї і тієї ж особи. У випадку непрямого оподаткування формальний платник (суб'єкт) перераховує реальні кошти носія податку, отримані формальним платником при реалізації товару (послуги).

На практиці держава, через законодавчі важелі влади, у законах визначає платників податків, а саме, юридичних і фізичних осіб, їх загальні і конкретні права і обов'язки, а у спеціальних законодавчих актах з питань оподаткування визначає конкретні критерії, за якими ідентифікуються платники і шляхом регламентування і координації юридичних процедур визначає їх обов'язки та права;

3) між державою, податковими і фінансовими органами, в яких акумулюються податкові кошти.

У загальному розумінні «...об'єктом обліку і контролю є підприємство, яке з моменту його реєстрації і до моменту ліквідації являє собою господарську організацію, що втілюється у конкретну юридичну форму (форму організації підприємства). В даному випадку облік відображає юридичні і економічні

відносини підприємства, фіксує матеріальні об'єкти та виявляє фінансовий результат. За даними обліку формується бухгалтерська звітність і податкові звіти. Контроль має підтвердити достовірність даних звітів і звітності» [8].

Ми приходимо до висновку, що розглядаючи господарський процес як кругообіг трьох стадій виробництва, можна констатувати той факт, що у якості об'єкта обліку виступає процес руху господарських засобів підприємства, в ході якого формуються податкові зобов'язання і виникають джерела для їх сплати.

Враховуючи те, що вищезазначені стадії відображають рух авансованого капіталу, то дійдемо висновку, що податки, як об'єкти обліку, невідривні від кругообігу капіталу, який шляхом залучення у господарський оборот робочої сили, землі та інших активів створює основний об'єкт оподаткування – додану вартість.

Поряд з цим, однією з визначальних характеристик при обліковому відображенні кругообігу капіталу є його вартість, яка в бухгалтерському обліку виступає у якості оцінки. Від дотримання вимог методики при її здійсненні залежить задекларований фінансовий результат, а отже і оцінка та визначення фінансового стану підприємства. Отже, дотримання затвердженої методики оцінки, тобто дії спеціалістів-виконавців, необхідно розглядати у якості визначального об'єкта контролю.

Виділяючи предмет дослідження, необхідно зауважити наступне. У якості предмету обліку і контролю розрахунків з бюджетом доцільно розглядати господарські операції, що містять факти господарського життя як утворюючі елементи вартості. Тому, предмет обліку, аналізу і контролю зосереджується у фактах господарського життя, оскільки лише через процес їх трансформації бухгалтером отримується інформація про юридичну та економічну взаємодію, що відбувалася в певні моменти минулого. Суб'єкт контролю шляхом власного алгоритму дій щодо задокументованих фактів господарського життя та з використанням при контролі етапів процесу відтворення прийому, аналогічних прийомам бухгалтерського обліку, статистики, аналізу, фінансів тощо

встановлює рівень достатності або недостатності достовірності даних, що містяться в обліку і звітності, виявляє випадкові або ненавмисні помилки та навмисні викривлення.

Графічна модель фактів господарського життя, розроблена проф. Я.В. Соколовим [47, с. 164], дає змогу представити структуру фактів господарського життя як багатоелементну конструкцію, що відображає зміст взаємовідносин між об'єктом і суб'єктом при сплаті податків в конкретний момент часу. Інформація про господарські процеси зосереджується навколо певного осередку, яким є ще виявлена з об'єктивних і суб'єктивних причин, сутність події або факту.

Об'єктивні причини пов'язані з обмеженістю даних на теперішній момент інформації про деякі сторони факту, суб'єктивні – в недостатності або відсутності мотиваційних факторів для висвітлення невідомого, оскільки у будь-якому випадку отримана додаткова інформація, згідно з принципом значимості, не здатна вплинути на рішення, які приймаються. Економічні взаємовідносини формують економічний елемент, а юридичні – юридичний елемент фактів господарського життя. За економічним і юридичним складовими факти господарського життя розміщуються в інформаційних та часових пластах.

Ми дійшли висновку, що податки, як прояв взаємовідносин між державними структурами і підприємствами, є взаємодією економічної (об'єктивної) і юридичної (суб'єктивної) складової фактів господарського життя.

Відповідно своїй значимості в економічному житті підприємства податки забезпечують формування окремого пласту, що поєднує економічну складову податків з юридичним підґрунтям їх ідентифікації і надходжень. Даний пласт виявляє юридично обумовлені відношення суб'єктів права (держави і підприємства) до доходів, отриманих в процесі господарської активності, тобто до економічних об'єктів.

Отже, на практиці під об'єктом оподаткування ми розуміємо явища, категорії, що за законом підлягають оподаткуванню. Ми робимо висновок, що

сам процес законодавчого регулювання визначення об'єктів оподаткування належить до суб'єктивних явищ, які відображаються у юридичному змісті ФГЖ. Об'єкти оподаткування мають об'єктивний характер, тому вони знаходять відображення в його економічному змісті. Чим точніше буде досягнуто співпадіння суб'єктивний умовивід законодавця про об'єкти оподаткування з їх об'єктивними економічними формами існування на стадіях відтворення і чим більш об'єктивною буде методологія, на якій базується встановлена методика визначення бази оподаткування, тим більш оптимальним будуть наявна податкова система і податковий механізм регулювання економічними процесами..

Отже, податковий пласт з погляду економіки відображає окрему стадію господарського процесу (через встановлення та фіксацію господарських фактів), пов'язаного з кругообігом капіталу, в ході якого утворюється нова додана вартість і поза яким податки не можуть існувати і виконувати своє призначення.

З правової точки зору податковий пласт відображає юридичні факти, з якими законодавець за допомогою норм податкового права поєднує появу, видозмінення або припинення податкових правовідносин. В цілому множина фактів господарського життя, що відображені в облікових категоріях (дебет – кредит), формують на підприємстві інформаційний портрет його податкових відносин, які є однією із складових економічних відносин з державою.

З викладеного вище слідує, що в теорії бухгалтерського обліку ми маємо справу з фактами господарського життя, а в теорії права – з юридичним фактом, коли «...юридичний факт є конкретною життєвою обставиною, з якою норми права пов'язують виникнення, зміну або припинення податкових правовідносин. Він являє собою: по-перше, факт реальної дійсності, по-друге, передбачений нормами податкового права, по-третє, призводить до певних юридичних наслідків» [23, с. 52].

Факти господарського життя і юридичні факти мають свої класифікаційні ознаки. Критерії, за якими класифікують юридичні факти згідно теорії

податкового права та факти господарського життя у теорії бухгалтерського обліку наведені у табл. 1.1.

Таблиця 1.1 - Порівняння класифікаційних ознак юридичних фактів і фактів господарського життя

Юридичні факти	Факти господарського життя (ФГЖ)
<p><u>Класифікація фактів за юридичними наслідками:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Правостворюючі – юридичні факти, з якими норми права пов'язують виникнення податкових правовідносин [49]. 2. Правозмінюючі – юридичні факти, з якими норми права пов'язують зміни податкових правовідносин [49]. 3. Правоприпиняючі – такі юридичні факти, з наявністю яких норми права пов'язують припинення податкових правовідносин [49]. 	<p><u>Класифікація ФГЖ в залежності від правовідносин:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Правостворюючі (наприклад, надійшли товари (надані послуги, що спричинило виникнення податкових зобов'язань) 2. Правозмінюючі (наприклад, дебітор погашає борг кредитору або відбувається списання податкового боргу як безнадійного) 3. Правоприпиняючі (наприклад, надійшла оплата для погашення податкового зобов'язання).
<p><u>Класифікація фактів за вольовою ознакою:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дії – юридичні факти, які є результатом волевиявлення людей, результатом волевиявлення осіб. Виступають в формі: <ul style="list-style-type: none"> • правомірних дій – дій, що здійснюються у відповідності з вимогами податкових норм або таких, що не суперечать їм;[49] • неправомірних – дій, що порушують вимоги закону, не відповідають вказівкам правових норм.[49] 2. Подія – явища, настання яких проходить незалежно від волі суб'єктів податкових правовідносин.[49] 	<p><u>Класифікація ФГЖ в залежності від волі суб'єктів та по відношенню до господарської діяльності:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дії – всі факти, що залежать від волі (зобов'язань) суб'єктів (наприклад, рішення про придбання активів); 2. Події – факти, що не залежать від волі суб'єктів (наприклад, втрати форс-мажорних обставин, або непередбачених ризиків) 3. Стани – наслідки дій і подій (наприклад, поява нових обмежень або результати перевірки). <p><u>Класифікація ФГЖ стосовно правомірності:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Правомірні – ті, що відповідають вимогам чинного законодавства; 2. Неправомірні – ті, що здійснюються всупереч діючому законодавству.

Отже, об'єкти оподаткування є об'єктами обліку, аналізу і контролю. Єдиним задовільним і достовірним джерелом інформації про них є дані бухгалтерського обліку.

1.2 Види податків, зборів та обов'язкових платежів в системі податкових розрахунків

Згідно статті 6 Податкового кодексу України зазначено, що «податком є обов'язковий безумовний платіж до відповідного бюджету, що справляється з платників податку» [36], а «збором (платою, внеском) є обов'язковий платіж до відповідного бюджету, що справляється з платників зборів, з умовою отримання ними спеціальної вигоди, у тому числі внаслідок вчинення на користь таких осіб державними органами, органами місцевого самоврядування, іншими уповноваженими органами та особами юридично значимих дій» [36].

Податки і збори (обов'язкові платежі) до державного та місцевих бюджетів та до державних цільових фондів, що утримуються у встановленому нормативними актами України порядку, становить систему оподаткування. Загальні принципи побудови системи оподаткування в Україні, а також перелік податків, зборів (обов'язкових платежів) до бюджетів та до державних цільових фондів, права, обов'язки і відповідальність платників визначає Податковий кодекс України від 01 січня 2011 р. Відповідно до ст. 4 Податкового кодексу України податкове законодавство України ґрунтується на таких принципах [36]:

- загальність оподаткування, що передбачає сплату кожною особою встановлених податків, зборів, обов'язкових платежів, які передбачені її організаційно-правовим та економічним статусом;
- рівність усіх платників перед законом, що передбачає недопустимість проявів податкових утисків та упереджень;
- обов'язковість та неминучість настання адміністративної або відповідальності у випадках порушення податкового законодавства;
- фіскальна достатність[36] – встановлення податків та зборів та їх розмірів з метою гармонізації витрат бюджету з його надходженнями;
- соціальна справедливість – встановлення розмірів податків та зборів

відповідно або пропорційно до платоспроможності суб'єктів господарювання та фізичних осіб;

- встановлення розмірів податків та зборів, що забезпечують обсяг надходжень, який значно перевищує витрати на адміністрування і слугує принципом економічності оподаткування;

- відсутність впливу способу оподаткування на конкурентоспроможність платника, надання можливості самостійно обирати систему оподаткування, характеризує нейтральність податкової системи до наявних і потенційних платників податків; ;

- обмежений час для внесення будь-яких змін в оподаткуванні (а саме шість місяців до початку нового бюджетного періоду (року, кварталу));

- визначення термінів сплати податків та зборів.

Податки поділяються на загальнодержавні і місцеві в залежності від рівня державних структур, які встановлюють податки.

Згідно з Податковим кодексом, ст.9 до загальнодержавних податків належать: податок на прибуток підприємств; податок на доходи фізичних осіб; податок на додану вартість; акцизний податок; екологічний податок; рентна плата; мито[36].

До місцевих податків (ст. 10 Податкового Кодексу) належать: податок на майно; єдиний податок.

До місцевих зборів належать: збір за місця для паркування транспортних засобів; туристичний збір.

За формою оподаткування податки поділяються на прямі і непрямі.

Прямі податки встановлюються відносно осіб, які отримують дохід, наприклад, податок з доходів фізичних осіб (заробітної плати, надання послуг оренди, користування позикою), податок на прибуток підприємств, податків від доходів володіння майном.

Непрямі податки встановлюються на окремі товари (роботи, послуги) і включаються до їх ціни.

Кінцевим платником непрямих податків є споживачі товарів (робіт, послуг), яким можуть бути юридичні та фізичні особи, в той час як самі податки включаються у кінцеву ціну товару (робіт, послуг). До непрямих податків відносяться податок на додану вартість, акцизний податок, мито.

Поділ податків за економічним змістом об'єкта оподаткування відбувається на прибуткові податки, що стягуються з доходів або прибутків фізичних та юридичних осіб; майнові податки (нараховуються при оподаткуванні рухомого (автомобільний, вантажний, річковий та інший транспорт) та нерухомого (земля, будинки, споруди тощо) майна; податки на споживання, які сплачуються при отриманні товарів, послуг (податки на користування майном, податок на роздрібний продаж, податок на додану вартість тощо).

Джерела сплати податки визначають їх поділ на ті, які сплачуються за рахунок ціни, доходу, прибутку.

Також від організаційно-правового статусу платника податки поділяються на податки з юридичних, фізичних осіб та змішані податки. Узагальнені дані про платників податків та об'єкти оподаткування відображені в таблиці 1.2.

Методологічні засади оподаткування прибутку підприємств визначено III розділом Податкового кодексу України, який визначає платників податку на прибуток, об'єкти оподаткування, базу оподаткування, ставки податку, порядок обчислення та сплати податку на прибуток, особливості оподаткування окремих видів операцій[36].

Розглянемо основні положення, які регламентують податок на доходи фізичних осіб. Згідно ПКУ, податок на доходи фізичних осіб (в подальшому ПДФО) є загально державним податком, який нараховується на доходи фізичних осіб (найманих працівників, робітників, які працюють за ЦПД, фізичних осіб – підприємців на загальній системі оподаткування) та сплачується безпосередньо платником або податковим агентом.

Таблиця 1.2 - Платники податків та об'єкти оподаткування

Податок	Платники податків і зборів	Об'єкти оподаткування
Податок на прибуток	<ul style="list-style-type: none"> - юридичні особи, які провадять господарську діяльність на території України і за її межами - неприбуткові організації і установи в разі отримання прибутку від неосновної діяльності; - нерезиденти з доходами з джерелом походження з України 	<ul style="list-style-type: none"> - прибуток із джерелом походження з України та за її межами, який визначається шляхом коригування фінансового результату до оподаткування (прибутку або збитку), визначеного у фінансовій звітності підприємства - дохід (прибуток) нерезидента, що підлягає оподаткуванню з джерелом походження з України
Податок на додану вартість	<ul style="list-style-type: none"> - будь-яка особа, що провадить або планує провадити господарську діяльність і реєструється за своїм добровільним рішенням як платник податку у порядку, визначеному Податковим кодексом; - будь-яка особа, що ввозить товари на митну територію України в обсягах, які підлягають оподаткуванню, та на яку покладається відповідальність за сплату податків у разі переміщення товарів через митний кордон України відповідно до Митного кодексу України 	<ul style="list-style-type: none"> - постачання товарів, місце постачання яких розташоване на митній території України, відповідно Податкового кодексу, у тому числі операції з безоплатної передачі та з передачі права власності на об'єкти застави позичальнику (кредитору) - постачання послуг, місце постачання яких розташоване на митній території України, відповідно до статті 186 Податкового кодексу; - ввезення (вивезення) товарів на митну (з митної) територію України; - вивезення товарів за межі митної території України
Податок з доходів фізичних осіб	<ul style="list-style-type: none"> - фізична особа – резидент, яка отримує доходи як з джерела їх походження в Україні, так і іноземні доходи; - фізична особа – нерезидент, яка отримує доходи з джерела їх походження в Україні; - податковий агент 	<ul style="list-style-type: none"> - загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід; - доходи з джерела їх походження в Україні, які остаточно оподатковуються під час їх нарахування (виплати, надання); - іноземні доходи – доходи (прибуток), отримані з джерел за межами України. - нерезиденти, чий загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід з джерела його походження в Україні
Єдиний соціальний внесок	Платниками єдиного внеску є роботодавці; фізичні особи-підприємці; особи, які забезпечують себе роботою самостійно - займаються незалежною професійною діяльністю; особи, які працюють на виборних посадах; військовослужбовці та інші категорії платників податків.	177.2 ст. 177 ПКУ об'єктом оподаткування є чистий оподатковуваний дохід, тобто різниця між загальним оподатковуваним доходом (виручка у грошовій та не грошовій формі) і документально підтвердженими витратами, пов'язаними з господарською діяльністю такої фізичної особи – підприємця.
Військовий збір	<ul style="list-style-type: none"> - фізична особа-резидент, яка отримує доходи як з джерела їх походження в Україні, так і іноземні доходи; - фізична особа-нерезидент, яка отримує доходи з джерела їх походження в Україні - податковий агент. 	<ul style="list-style-type: none"> - загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід; - доходи з джерела їх походження в Україні, які остаточно оподатковуються під час їх нарахування (виплати, надання); - іноземні доходи.

Відповідно до підпункту 14.1.180. ПКУ податковий агент щодо податку на доходи фізичних осіб - юридична особа (її філія, відділення, інший відокремлений підрозділ), самозайнята особа, представництво нерезидента - юридичної особи, інвестор (оператор) за угодою про розподіл продукції, які незалежно від організаційно-правового статусу та способу оподаткування іншими податками та/або форми нарахування (виплати, надання) доходу (у грошовій або негрошовій формі) зобов'язані нараховувати, утримувати та сплачувати цей податок до бюджету від імені та за рахунок фізичної особи з доходів, що виплачуються такій особі, вести податковий облік, подавати податкову звітність контролюючим органам та нести відповідальність за порушення його норм [36].

Порядок нарахування та сплати податку на доходи фізичних осіб регламентується IV розділом Податкового кодексу України, в якому визначено платників, об'єкти оподаткування та порядок стягнення податку.

Податок на доходи фізичних осіб розраховується та утримується із загального річного оподатковуваного доходу, який складається з місячних оподатковуваних доходів за місяць, разових оподатковуваних виплат та доходів, отриманих за кордоном.

Об'єктами оподаткування резидента є загальний місячний (річний, разовий) оподатковуваний дохід; доходи з від господарської діяльності в Україні, які остаточно оподатковуються під час їх нарахування (виплати, надання); доходи (прибуток), отримані з джерел за межами України.

Базою оподаткування Податковий кодекс визначає загальний оподатковуваний дохід, який нарахований (виплачений) на користь платника податку протягом звітного податкового періоду (це може бути місяць, квартал або рік).

До складу загального місячного оподатковуваного доходу включаються: доходи у вигляді заробітної плати, нараховані (виплачені) платнику податку відповідно до умов трудового договору (контракту) або цивільно-правового договору; доходи від надання майна в оренду, дохід від продажу нерухомого та

рухомого майна; доходи у вигляді вигащів, призів; доходи від дивідендів від участі в капіталі; доходи, отримані як додаткове благо; доходи від несвоєчасного повернення коштів, отриманих під звіт тощо.

З метою фінансування заходів із зміцнення обороноздатності держави тимчасово з 3 серпня 2014 року Законом України від 31 липня 2014 року № 1621-VII «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України» в Україні введено військовий збір. Військовий збір утримується у розмірі 1,5 % відсотка, і він нерозривно пов'язаний з податком на доходи фізичних осіб. Це ставка є незмінною і не залежить від таких факторів, як вид діяльності, обрана система оподаткування або обрана організаційно-правова форма. Практично у всіх випадках оподаткування доходів фізичних осіб, також стягується військовий збір. Особами, з яких стягується військовий збір є також резиденти і нерезиденти, а платниками є як фізичні особи так і податкові агенти.

Відповідальними за його нарахування та сплату податку з доходів фізичних осіб та військового збору є особи, визначені статтею 171 ПК України, а саме: роботодавці, які виплачують доходи у вигляді заробітної плати своїм працівникам; податкові агенти та інші.

Згідно ПКУ «податок на додану вартість – це непрямий податок, який включається в ціну товарів, робіт, послуг, відповідно сплачується до бюджету за рахунок коштів покупця»[36].

Механізм оподаткування підприємств податком на додану вартість (ПДВ), ставки податку, об'єкти платники податку визначається в розділі Податкового кодексу України.

Основними об'єктами оподаткування податком на додану вартість є операції суб'єктами господарювання з: постачання товарів, постачання послуг на території України, ввезення або вивезення товарів на (з) території України та інші.

Ставки оподаткування податком на додану вартість: 20 відсотків; 0 відсотків; 7 відсотків (охоплює операції з лікарськими засобами).

Інформаційним джерелом для нарахування податку на додану вартість є розрахунки бухгалтерії, підставою з розрахунків з податку на додану вартість – податкові накладні, а підставою для нарахування митних платежів – вантажно-митна декларація.

Сплата податків і обов'язкових платежів здійснюється на підставі платіжних доручень. Інформацію про сплату податків також можна отримати на підставі витягів з реєстраційних рахунків.

Розглядаючи термін «податкове зобов'язання», необхідно зауважити, що це загальна сума податку, отримана (нарахована) платником податків у звітному (податковому) періоді.

Єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (єдиний внесок), який прийшов на зміну внескам в Пенсійний фонд, Фонд соціального старування та Фонд зайнятості, - «консолідований страховий внесок, збір якого здійснюється до системи загальнообов'язкового державного соціального страхування в обов'язковому порядку та на регулярній основі з метою забезпечення захисту у випадках, передбачених законодавством, прав застрахованих осіб на отримання страхових виплат (послуг) за діючими видами загальнообов'язкового державного соціального страхування (соціальні гарантії на випадок безробіття, нещасних випадків чи професійних захворювань, пенсійне забезпечення та інші виплати)»[39].

Законом України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» (далі - Закон) встановлені мінімальні та окремі розміри страхового внеску, який підлягає сплаті щомісяця юридичними та фізичними особами, які провадять господарську діяльність.

Сума мінімального страхового внеску визначається як добуток мінімального розміру заробітної плати, встановлений на поточний період на розмір внеску у відсоток, встановлений законом на місяць, у якому виник дохід (заробітна плата). Максимальна величина бази нарахування єдиного внеску (доходу або заробітної плати становить п'ятнадцять мінімальних заробітних

плат (розмір мінімальної заробітної плати, що встановлений на період отримання доходу).

Законодавством встановлені категорії платників єдиного внеску, якими є роботодавці; фізичні особи - підприємці, члени фермерських господарств, особи, які здійснюють незалежну професійну діяльність, державні установи, особи, які беруть добровільну участь у системі загальнообов'язкового державного соціального страхування, дипломатичні установи, міністерства, які сплачують ЄСВ за одного з з непрацюючого члена подружжя та інші.

Організація бухгалтерського обліку і аналізу нарахування та сплати загальнодержавних податків і зборів (обов'язкових платежів) здійснюється на основі податкового законодавства, а місцевих податків і зборів – на основі рішень органів місцевого самоврядування. Детальніше нормативно-правове забезпечення та проблеми обліку розрахунків з бюджетом розглянемо в наступній главі.

1.3 Нормативно-правове забезпечення та проблемні аспекти обліку розрахунків за податками та обов'язковими платежами

Податкове законодавство є сукупністю законів та інших нормативно-правових актів, які регламентують окремі сфери суспільних відносин і є підґрунтям певних галузей права. У законодавчих актах, залежно від вагомості й специфіки врегульованих суспільно-економічних відносин, термін «податкове законодавство» вживається в різних значеннях: в одних маються на увазі лише закони, прийняті Верховною Радою; в інших до поняття «законодавство» включаються як закони й інші акти Верховної Ради України, укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів України, накази Міністерства фінансів, а в деяких випадках – також і нормативно-правові акти центральних органів виконавчої влади та територіальних громад.

Облік та аналіз розрахунків з бюджетом за податками регулюється відповідними нормативно-правовими актами. Їх умовно поділяються на дві групи: перша – це податкове законодавство, друга – нормативно-правові акти в сфері регулювання бухгалтерського обліку, контролю та аналізу.

Податкове законодавство, виступаючи формою реалізації податково-правових норм, включає широке коло нормативних актів, які регулюють відносини нарахування і справляння податків. Сьогодні ним є Податковий кодекс України. Цей регуляторний документ складається із норм, які саме й охоплюють всі найважливіші відносини у сфері оподаткування.

Відносини оподаткування регулюються наступними законодавчими актами:

1. Конституція України. Основні принципові положення, що регулюють основи оподаткування, закріплюються на конституційному рівні (повноваження органів державної влади й управління, загальні принципи оподаткування та ін.). Законодавчі акти інших галузей права в основному стосуються або деяких аспектів податків, або додаткових ознак, які характеризують правовий механізм окремого податку чи збору.

2. Податковий кодекс України є основним законодавчим актом, який регулює відносини оподаткування, функціонування податкової системи в державі, її основи, принципи та елементи правового механізму оподаткування. У цьому нормативному акті поєднуються різнобічні сторони регулювання податкової системи, основні аспекти справляння податкових утримань та нарахувань

3. Митний кодекс України та інші закони з питань митної справи в частині регулювання правовідносин, що виникають у зв'язку з оподаткуванням операцій ввезення або вивезення товарів через митний кордон України.

4. Земельний Кодекс України регулює повноваження, права і обов'язки суб'єктів земельних відносин, порядок визнання права власності на землю та передачі землю в оренду, включає положення про дію

Державного земельного кадастру, а також визначає порядок грошової оцінки землі, яка використовується для визначення розміру земельного податку.

5. Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування», в якому формулюється сутність єдиного соціального внеску, визначаються платники ЄСВ, засади формування реєстру платників єдиного соціального внеску та порядок взаємодії платників ЄСВ з контролюючими органами

6. Інструкція про порядок нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, в якій визначені платники єдиного соціального внеску, бази нарахувань і ставки ЄСВ, порядок застосування пільг при нарахуванні ЄСВ, терміни сплати ЄСВ, порядок добровільної сплати внесків і порядок стягнення заборгованості з платників єдиного соціального внеску.

7. Актуальні міжнародні договори України, згода на обов'язковість дотримання їх пунктів надана Верховною Радою України і якими регулюються питання оподаткування операцій, пов'язаних з міжнародним бізнесом.

8. Нормативно-правові акти, прийняті на основі та на виконання Податкового та Митного кодексів та інших законів з питань митної справи.

9. Рішення органів місцевого самоврядування, прийнятих відповідно до цього Податкового та Митного кодексів та інших законів з питань оподаткування.

10. Бюджетним Кодексом України регулюється система зарахування загальнодержавних податків та зборів до державного і місцевих бюджетів України.

Окремим повноваженнями у сфері оподаткування наділені органи місцевого самоврядування. Матеріальною та фінансовою базою місцевого самоврядування є поряд з іншими надходженнями є доходи місцевих бюджетів, які надходять в управління місцевих рад та територіальних громад.

Питання, що регулюють облік податків регламентуються в основному Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» та Положеннями «стандартами» бухгалтерського обліку.

Питання обліку, контролю та аналізу розрахунків з бюджетом за податками а також питання податкового обліку також активно обговорюються на сторінках наукових видань. Слід зазначити таких науковців які проводили дослідження з цих питань, а саме: М.Я. Дем'яненко, В.М. Жук, Г.Г. Кірейцев, Ф.Ф. Бутинець, В.О.Котюк, М.М. Коцупатрий, Н.Л. Правдюк, Л.В., В.М. Сердюк, Гуцаленко, Т.Ф. Плахтій, Т.О. Мулик, П.М.Гарасим та інші.

У своїх роботах автори висвітлюють питання методики, теорії та практики бухгалтерського обліку на підприємстві. Належна увага відводиться обліку розрахунків, зокрема, за податками та зборами до бюджету [51, с. 215], розглядаються питання електронного адміністрування ПДВ та доводиться необхідність вирішення низки питань, які враховують інтереси як держави так і платників податку [32], зокрема те, що, сучасна система бухгалтерського обліку передбачає застосування первинних документів, їх документообіг зберігання та передачу інформації про активи, капітал та зобов'язання в електронному вигляді. Визначається, що серед основних сфер застосування електронного документообігу є подання звітності в електронному вигляді, за допомогою сервісу "Електронний кабінет платника податків" та системи електронного адміністрування ПДВ [35], пропонуються напрями вдосконалення податкового обліку податку на прибуток у системі бухгалтерського обліку, який ведеться згідно із Законом України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" і національних ПСБО, розкриваються особливості обліку і звітності розрахунків за податками [3, 5, 8, 48], аналізуються методологічні та методичні підходи до розрахунку ефективних ставок оподаткування праці, капіталу і споживання та особливості їх застосування в Україні [50].

РОЗДІЛ 2 ОБЛІК І АНАЛІЗ РОЗРАХУНКІВ ЗА ПОДАТКАМИ І ПЛАТЕЖАМИ ТОВ «ПОЖЕЖНЕ СПОСТЕРЕЖЕННЯ – ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ»

2.1 Характеристика фінансово-господарської діяльності ТОВ «Пожежне спостереження – Хмельницький»

Видами діяльності ТОВ «Пожежне спостереження – Хмельницький» діяльності товариства є:

- цілодобове спостерігання (моніторинг) за станом пожежної автоматики на об'єктах;
- технічне обслуговування пожежної сигналізації;
- монтаж автоматичної пожежної сигналізації та оповіщення людей про пожежу;
- реалізація приладів автоматичної пожежної сигналізації та протипожежного обладнання.

Для провадження своєї діяльності товариству необхідна ліцензія на право надання відповідних послуг. Дотримання ліцензійних вимог вимагає наявності певної матеріальної бази підприємства та кваліфікації його персоналу. Ліцензія на право надання протипожежних послуг товариством отримана від Державного Департаменту пожежної безпеки МНС України (серія АВ № 548535 від 08.10.2010 р.) у встановленому чинним законодавством України порядку і має необмежений термін дії.

Основним видом діяльності товариства є технічне обслуговування автоматичної пожежної сигналізації та цілодобове спостерігання (моніторинг) за станом пожежної автоматики на об'єктах. У 2020 році обсяг даного виду послуг становив 97,0% від загальних надходжень за надані послуги підприємством, у 2021 році – 94,3 %, і за дев'ять місяців 2022 року – 96,8%.

У разі спрацювання пожежної сигналізації на об'єкті, товариством проводяться наступні дії (рис. 2.1) .

1 – надходження сигналу про пожежу на пульт ТОВ «Пожежне спостереження – Хмельницький»;

2 – зворотній зв'язок для виявлення можливих хибних спрацювань, підтвердження сигналу;

3 – передача сигналу про пожежу на пульт підрозділу ДСНС;

4 – виїзд оперативної групи ДСНС на об'єкт, від якого надійшов сигнал про пожежу.

Рисунок 2.1 – Порядок реагування ТОВ «Пожежне спостереження – Хмельницький» на спрацювання пожежної сигналізації на об'єктах

Виконання договірних зобов'язань товариством здійснюється за наявності пульта цілодобового спостереження, яким є автоматизоване робоче місце оператора (диспетчера), обладнане спеціалізованим програмним забезпеченням з системою передавання тривожних сповіщень «МОСТ-П», яке придбане у ТОВ «Тірас -12» (код ЄДРПОУ 25499704). Дане програмне забезпечення має унікальний електронний ключ, що надає доступ до використання програми тільки його власнику.

Зв'язок з підприємствами, організаціями та фізичними особами-підприємцями, які користуються послугами товариства, здійснюється як телефонними лініями, так і мобільними пристроями та мережею Інтернет. Для

забезпечення безперебійного зв'язку ТОВ «Пожежне спостереження – Хмельницький» співпрацює з такими підприємствами: ПАТ "Датагруп", Філія ЗАТ "Київстар Дж.Ес.Ем." у м. Львів, ПрАТ «ВФ Україна», АТ «Укртелеком», ТОВ «Х-Сіті».

В разі отримання сигналу про пожежу, підприємство сповіщає місцевий підрозділ Державної служби України з надзвичайних ситуацій, а саме, 1-й Державний пожежно-рятувальний загін ГУ ДСНС у Хмельницькій, з яким має укладений договір.

У ДП «Оріт» підприємство орендує офісне приміщення, а також приміщення, де знаходиться пульт цілодобового спостереження і склад для зберігання матеріалів пожежної сигналізації, інструментів та приладдя. Також у розпорядженні підприємства знаходяться два легкових автомобіля для переміщення працівників до об'єктів надання послуг, які знаходяться як в м. Хмельницькому, так і у Хмельницькій області (форма 20-ОПП про нерухоме та рухоме майно подана в січні 2020 р.).

Для якісного та своєчасного обслуговування об'єктів спостереження у місті Хмельницький та області товариство використовує транспорт, пальне купує у підприємства ТОВ "Окко-Бізнес Партнер".

Для надання послуг технічного обслуговування АПС, підтримки технічних і експлуатаційних характеристик приладів пожежного моніторингу, монтажу пожежної сигналізації підприємство використовує матеріали та прилади, які купує у таких підприємств: ТОВ "ДЕФОРТ", ТОВ "АЙ ГУАРД". Для забезпечення доставки матеріалів підприємство співпрацює з ТОВ «Нова пошта».

Кількість працівників складає 19 чоловік. Трудові відносини з працівниками оформлені трудовими договорами (16 чоловік працюють за трудовими книжками, 3 людини – зовнішні сумісники). Працівники, які безпосередньо зайняті виконанням робіт та послуг, мають спеціальну освіту та пройшли навчання за відповідним видом робіт, мають допуск до роботи з електроустановками та систематично проходять інструктажі з охорони праці.

Середньомісячна заробітна плата працівників на підприємстві 2021 році склала 12,6 тис. грн.

ТОВ «Пожежне спостереження - Хмельницький» є сумлінним платником податків, зокрема податку на додану вартість. Так, у 2020 році до бюджету товариство сплатило податок на додану вартість у розмірі 693 900,00 грн., у 2021 році – 728 780,00 грн., у 2022 році – 874 100,00 грн.

Таблиця 2.1 - Порівняльний аналітичний баланс ТОВ «Пожежне спостереження - Хмельницький» за 2021 р.

Актив	Абсолютні величини		Питома вага		Зміни	
	на початок року, тис грн..	на кінець року, тис грн..	на початок року, %	на кінець року, %	в абсолютних величинах, тис. грн..	у питомій вазі, %
I. Необоротні активи	50,3	67,3	4,3	5,2	17,0	0,9
II. Оборотні активи, у т. ч.	1109,4	1225,9	95,7	94,8	116,5	-0,9
- запаси	81,9	130,8	7,1	10,1	48,9	3,0
- дебіторська заборгованість	734,9	711,4	63,4	55,0	-23,5	8,4
- грошові кошти	284,6	373,1	24,5	28,9	88,5	4,4
Витрати майбутніх періодів	8,0	10,6	0,7	0,8	2,6	0,1
Баланс	1159,7	1293,2	100,0	100,0	133,5	0,0
Пасив						
I. Власний капітал	919,2	1035,4	79,3	80,1	116,2	0,8
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
III. Поточні зобов'язання, у т.ч.	240,5	257,8	20,7	19,9	17,3	0,8
- товари, роботи, послуги		1,4	-	0,1	1,4	0,1
- розрахунки з бюджетом	152,2	169,5	13,1	13,1	17,3	0,0
- за розрахунками зі страхування	16,4	17,7	1,4	1,4	1,3	0,0
розрахунками з оплати праці	68,5	69,2	5,9	5,4	0,7	-0,5
Баланс	1159,7	1293,2	100,0	100,0	133,5	0,0

Показники, які містяться в балансі підприємства, є показниками на початок і на кінець періоду, і дають змогу здійснювати горизонтальний і вертикальний аналіз активів і пасивів та темпів зміни валюти балансу.

До аналізу статей балансу потрібно підходити з позиції раціонального використання грошових коштів та інших активів, тому збільшення сум за деякими статтями балансу не завжди можна вважати позитивним явищем у фінансово-господарській діяльності підприємства. Це стосується, наприклад, грошових коштів або запасів.

Використовуючи фінансову звітність (Додаток А) підприємства проаналізуємо фінансово-господарський стан товариства.

У 2021 найбільшу питому вагу в активах підприємства склали оборотні активи (95,7 відсотка), в тому числі запаси (7,1 відсотка), дебіторська заборгованість (63,4 відсотка). Так як підприємство має багато контрагентів, тому поточна дебіторська заборгованість має значну питому вагу. На кінець 2021 року питома вага оборотних активів зменшилася на 0,9 відсотка, натомість збільшилася питома вага необоротних активів. Абсолютна величина власного капіталу у 2021 році збільшилася, і його питома вага склала 80,1 відсотки. Зменшилася питома вага поточних зобов'язань, а також питома вага зобов'язань з оплати праці.

У 2022 році абсолютні значення величини статей балансу суттєво не змінилися, так само їх питома вага у валюті балансу коливалася незначно.

Поточні зобов'язання збільшилися на 3,8 відсотка за рахунок збільшення поточної заборгованості за розрахунками з бюджетом і розрахунками з оплати праці.

В залежності від ступеня ліквідності, тобто швидкості перетворення в грошові засоби, активи підприємства поділяються на такі групи:

A1) абсолютно ліквідні активи – це готівка і короткострокові фінансові вкладення;

A2) активи, що швидко реалізуються включає отримані векселі і поточну дебіторську заборгованість. Значення знаходяться у відповідних статтях II розділу активу балансу.

Таблиця 2.2 - Порівняльний аналітичний баланс ТОВ «Пожежне спостереження - Хмельницький» за 2022 р.

Актив	Абсолютні величини		Питома вага		Зміни	
	на початок року, тис грн..	на кінець року, тис грн..	на початок року, %	на кінець року, %	в абсолютних величинах, тис. грн..	у питомій вазі, %
I. Необоротні активи	67,3	60,4	5,2	4,4	-6,9	-0,8
II. Оборотні активи, у т. ч.	1225,9	1313,3	94,8	95,6	87,4	0,8
- запаси	130,8	121,5	10,1	8,8	-9,3	-1,3
- дебіторська заборгованість	711,4	801,6	55,0	58,4	90,2	3,4
- грошові кошти	373,1	366,4	28,9	26,7	-6,7	-2,2
витрати майбутніх періодів	10,6	17,8	0,8	1,3	7,2	0,5
Баланс	1293,2	1373,7	100,0	100,0	80,5	0,0
Пасив						
I. Власний капітал	1035,4	1047,5	80,1	76,3	12,1	-3,8
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування і забезпечення	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
III. Поточні зобов'язання, у т.ч.	257,8	326,2	19,9	23,7	68,4	3,8
- поточна заборгованість за товари, роботи, послуги	1,4	2,8	0,1	0,2	1,4	0,1
- за розрахунками з бюджетом	169,5	195,7	13,1	14,2	26,2	1,1
за розрахунками із страхування	17,7	23,9	1,4	1,7	6,2	0,3
розрахунками з оплати праці	69,2	103,8	5,4	7,6	34,6	2,2
Баланс	1293,2	1373,7	100,0	100,0	80,5	0,0

A3) активи, що повільно реалізуються – це запаси (сировина, матеріали, готова продукція тощо), тобто вартість тих активів, для перетворення яких у готівкові кошти, необхідний час;

A4) активи, які важко реалізуються – це активи, термін реалізації яких перевищує 12 місяців (нематеріальні активи, основні засоби, довгострокові фінансові вкладення, довгострокова дебіторська заборгованість, тощо).

Таблиця 2.3 - Оцінка ліквідності балансу ТОВ «Пожежне спостереження - Хмельницький» за 2021 р. тис. грн.

Активи	На початок року	На кінець року	Пасиви	На початок року	На кінець року
1. Найбільш ліквідні активи	284,6	373,1	1. Найбільш термінові зобов'язання	240,5	257,8
2. Активи, що швидко реалізуються	734,9	711,4	2. Короткострокові пасиви	0,0	0,0
3. Активи, що повільно реалізуються	81,9	130,8	3. Довгострокові пасиви	0,0	0,0
4. Активи, що важко реалізуються	50,3	67,3	4. Постійні пасиви	919,2	1035,4
Баланс	1159,7	1293,2	Баланс	1159,7	1293,2

Пасиви балансу групуються за ступенем строковості їх оплати:

П1) термінові зобов'язання, термін погашення яких – до одного місяця;

П2) середньострокові зобов'язання, термін погашення яких – до одного року;

П3) довгострокові зобов'язання (довгострокові кредити банку і позики);

П4) постійні пасиви, які включають власний капітал, тобто розділи I, II і V пасиву балансу.

Згрупуємо активи і пасиву балансу за вищенаведеними ознаками.

Баланс вважається абсолютно ліквідним, якщо мають місце наступні співвідношення:

$$A1 \geq П1; A2 \geq П2; A3 \geq П3; A4 \leq П4.$$

Таблиця 2.4 - Оцінка ліквідності балансу ТОВ «Пожежне спостереження - Хмельницький» за 2022 р. тис. грн.

Активи	На початок року	На кінець року	Пасиви	На початок року	На кінець року
1. Найбільш ліквідні активи	373,1	366,4	1. Найбільш термінові зобов'язання	257,8	326,2
2. Активи, що швидко реалізуються	711,4	801,6	2. Короткострокові пасиви	0,0	0,0
3. Активи, що повільно реалізуються	130,8	121,5	3. Довгострокові пасиви	0,0	0,0
4. Активи, що важко реалізуються	67,3	60,4	4. Постійні пасиви	1035,4	1047,5
Баланс	1293,2	1373,7	Баланс	1172,7	1093,4

Для оцінки ліквідності використаємо наступні показники: коефіцієнт абсолютної ліквідності, критичний коефіцієнт ліквідності і коефіцієнт поточної ліквідності. Кожний коефіцієнт ліквідності має нормативне значення в певних межах. Якщо розраховані коефіцієнти ліквідності знаходяться в межах нормативних, то можна зробити висновок про стабільний фінансовий стан підприємства. Динаміка значень коефіцієнтів ліквідності дає змогу визначити тенденції у зміні фінансового стану підприємства.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кал) визначається як відношення суми найбільш ліквідних активів до суми поточних зобов'язань. Коефіцієнт абсолютної ліквідності свідчить про те, яку частину поточних зобов'язань

підприємство може погасити в короткі терміни. Нормальне обмеження даного показника наступне:

$$\text{Кал} \geq 0,2 \div 0,5.$$

Таблиця 2.5 - Показники ліквідності ТОВ «Пожежне спостереження - Хмельницький» за 2021 – 2022 рр.

Показник	за 2021 рік		за 2022 рік		відхилення		Норматив-не значення
	на початок року	на кінець року	на початок року	на кінець року	за 2021 р.	за 2022 р.	
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	1,2	1,4	1,4	1,1	0,2	-0,3	Кал \geq 0,2
Критичний коефіцієнт ліквідності	4,2	4,5	4,5	3,6	0,3	-0,9	Ккл \geq 1
Коефіцієнт поточної ліквідності	4,6	4,8	4,8	4,0	0,2	-0,8	Ктл \geq 2

Критичний коефіцієнт ліквідності (Ккл) (інша назва - проміжний коефіцієнт покриття) розраховується відношенням дебіторської заборгованості та інших оборотних активів до поточних зобов'язань. Даний коефіцієнт ліквідності відображає можливість підприємства швидко розрахуватися за своїми зобов'язаннями за умови вчасних надходжень платежів від дебіторів. Значення коефіцієнта повинно дорівнювати або бути більше на одиницю:

$$\text{Ккл} \geq 1$$

Якщо додати до суми ліквідних засобів суму запасів, то можемо розрахувати коефіцієнт поточної ліквідності (Кпл), або коефіцієнт покриття. Для його розрахунку в чисельник включається вартість всіх оборотних активів, а в знаменник – величина поточних зобов'язань.

Коефіцієнт покриття відображає платіжну спроможність підприємства у разі продажу всі матеріальних активів і погашення дебіторської заборгованості.

На значення коефіцієнту покритті впливає специфіка галузі, в якій працює підприємство, показники оборотності запасів, а також структура запасів.

Нормальним для нього вважається обмеження:

$$K_{пл} \geq 2$$

Розрахунок коефіцієнтів ліквідності на прикладі нашого підприємства наведено у таблиці 2.5.

Загалом, фінансово-господарську діяльність ТОВ «Пожежне спостереження – Хмельницький» можна оцінити як позитивну, не зважаючи на те, що за підсумками 2022 року показники ліквідності дещо знизилися, хоча і продовжували знаходитися в межах нормативних значень. Підприємство знаходиться на загальній системі оподаткування зі ставкою податку на прибуток 18 відсотків, є платником податку на додану вартість, страхувальником та податковим агентом фізичних осіб – найманих працівників підприємства.

2.2 Облік і аналіз розрахунків за податком на додану вартість

ТОВ «Пожежне спостереження – Хмельницький» є платником податку на додану вартість зі ставкою 20%. Базою оподаткування ПДВ є вартість послуг або товарів (приладів), які реалізуються товариством. Підприємство не має пільг в оподаткуванні податком на додану вартість. Підприємство веде Реєстр виданих та отриманих податкових накладних в електронному вигляді, подає щомісячну Декларацію з податку на додану вартість. Податкові декларації підприємство відправляє на реєстрацію в Єдиний державний реєстр і контрагентам, користуючись програмним модулем «MEDOC».

Схема документообігу з обліку податку на додану вартість зображена на рисунку 2.2.

Рисунок 2.2 – Схема документообігу з обліку податку на додану вартість

Облік податку на додану вартість згідно Планом рахунків та Інструкцією №291 ведеться на окремому субрахунку 6412 «Розрахунки за ПДВ» рахунку 64 «Розрахунки із податків та платежів», а також за субрахунками 643 «Податкові зобов'язання», де акумулюється нарахований податок на додану вартість, як зобов'язання, та 644 «Податковий кредит», де акумулюється дані про податок на додану вартість сплачений (отриманий) при придбання товарів (робіт, послуг).

При нарахуванні податкових зобов'язань і податкового кредиту підприємство використовує правило першої події. Тому датою виникнення податкових зобов'язань з постачання товарів (послуг) є дата в податковому періоді, протягом якого відбулася будь-яка господарських операцій, що сталася раніше : дата зарахування коштів на поточний (розрахунковий) рахунок

підприємства або дата оприбуткування коштів в касі підприємства або дата постачання товарів (робіт, послуг).

Щодо стосується податкового кредиту, то він визначається, як сума, на яку платник податку має право зменшити податкове зобов'язання у звітному періоді. Датою визнання податкового кредиту вважається дата списання коштів з банківського рахунка платника податку в рахунок оплати товарів (послуг) або дата отримання платником податку товарів (послуг), що підтверджується актом виконаних робіт або видатковою накладною, тобто, як і випадку настання податкового зобов'язання вступає в дію правило першої події.

Звітним (податковим) періодом для підприємства є календарний місяць.

В момент виникнення податкових зобов'язань підприємство складає податкову накладну в електронній формі, і після підписання електронним підписом відповідальних осіб, реєструється в Єдиному реєстрі податкових накладних у встановлених термінах. Податкові накладні, виписані з 1 по 15-те число поточного місяця реєструються до останнього дня місяця плюс 5 днів, а податкові накладні, виписані з 16-го числа до кінця місяця реєструються до 15-го числа плюс три дні наступного за місяцем, в якому виникли податкові зобов'язання з ПДВ.

Підприємство після успішної реєстрації податкових накладних в Єдиному державному реєстрі підприємство отримує електронну квитанцію з номером реєстрації податкової накладної в Єдиному державному реєстрі. Таким чином підприємство отримує інформацію про відхилення податкової накладної у разі виявлення помилок або невідповідностей або про блокування податкової накладної.

Податкова декларація з ПДВ подається за місцем реєстрації або знаходження платника податку на додану вартість протягом двадцяти календарних днів, наступних за останнім календарним днем звітного (податкового) місяця (якщо платник зобов'язаний подавати щомісячну декларацію), та упродовж 40 календарних днів, наступних за останнім

календарним днем звітнього (податкового) кварталу (півріччя) (якщо платник зобов'язаний подавати декларацію щоквартально)..

Таблиця 2.6 - Облік податкових зобов'язань із ПДВ

Зміст операції	Бухгалтерський облік	
	Дт	Кт
Перша подія — відвантаження товарів, робіт, послуг, необоротних активів		
Відвантажено товари, необоротні активи (виконано роботи, надано послуги)	361, 377	701–703,712
Нараховані податкові зобов'язання з ПДВ	701–703,712	6432
Зареєстровано податкову накладну в ЄРПН	6432	6412
Отримано оплату (друга подія)	311	361, 377
Перша подія — передоплата за товари, роботи, послуги, необоротні активи		
Отримано передоплату за товари, роботи, послуги	311	681
Нараховані податкові зобов'язання з ПДВ, складено податкову накладну	6431	6432
Зареєстровано податкову накладну в ЄРПН	6432	6412
Відображено дохід від реалізації (відвантажено товари, надано послуги, виконано роботи)	361, 377	70, 71
Закрито розрахунки з ПДВ	70, 71	6431
Залік заборгованостей	681	361, 377
Коригування податкових зобов'язань у разі повернень товарів (робіт, послуг)		
Зменшено дохід на вартість поверненого товару	704	361, 377
Відкориговані податкові зобов'язання за ПДВ (методом сторно)	704	6432
Зареєстровано розрахунок коригування в ЄРПН (методом сторно)	6432	6412
Коригування податкових зобов'язань у разі повернень передоплати		
Повернено передоплату покупцеві	681	311
Сторновані податкові зобов'язання з ПДВ	6431	6432
Зареєстровано розрахунок коригування	6432	6412
Придбання, перша подія надходження ТМЦ		
Отримання товарів від постачальника	281	631
Розрахунки з податкового кредиту (податкова накладна поки що не отримана)	6442	631
Отримання податкової накладної, зареєстрованої у ЄРПН	641	6442
Перерахування коштів постачальнику	631	311
Перша подія передплата		
Перерахування коштів постачальнику	371	311
Розрахунки з податкового кредиту (податкова накладна поки що не отримана)	6442	6441
Отримання податкової накладної, зареєстрованої у ЄРПН	641	6442
Отримання товарів від постачальника	281	631

Суму податкового зобов'язання, яка зазначена платником податку в податковій декларації, необхідно сплатити протягом 10 календарних днів, що настають за останнім днем відповідного граничного терміну подання податкової декларації.

В бухгалтерському обліку кошти на електронному рахунку класифікують як актив і відображають на субрахунку 315 «Спеціальні рахунки в національній валюті».

Коли платник податку на додану вартість поповнює електронний рахунок, то дата господарської операції визначається як дата зарахування коштів. В більшості випадків це відбувається в той самий день, коли платник ПДВ подав платіжне доручення банку на перерахування коштів на електронний рахунок. Однак можуть бути певні виключення. Якщо платіжне доручення формується вздовж операційного дня, то перерахування здійснюється в той же день, але є випадки, коли кошти можуть зарахуватися і на наступний день. Це зокрема може відбуватися тоді, коли, наприклад, підприємець вносить готівкові кошти на електронний рахунок в касу банку в другій половині дня, або у вихідний день.

На дату зарахування коштів на електронний рахунок в бухгалтерському обліку роблять проведення Дт 315 Кт 311 «Поточні рахунки в національній валюті».

Якщо на електронному рахунку ПДВ є надлишок коштів, то після подання Декларації з ПДВ кошти з електронного рахунку кошти перераховуються на поточний рахунок в банку без втручання підприємства.

При поверненні переоплати із бюджету на ПДВ-рахунок, здійснюють проведення: Дт 315 Кт 641, а після отримання на поточний рахунок кошти відображають таким чином: Дт 311 Кт 315.

Підприємство може постійно моніторити наявність коштів на ПДВ-рахунку. Там відображається сума зобов'язань по поданій Декларації з ПДВ, а зарахування коштів до бюджету відбувається без участі безпосередньо платника. Також можна сформулювати інформаційний запит до електронного

кабінету платника податків, щоб отримати документальне підтвердження стану ПДВ-рахунку.

Таблиця 2.7 – Кореспонденція рахунків з обліку електронного рахунку ПДВ

№ зп	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дт	Кт
1	Платник податку перерахував кошти з поточного рахунку на електронний ПДВ-рахунок	315	311
2	Списали узгоджену суму податкових зобов'язань з електронного ПДВ-рахунку	6412	315
3	Платник отримав на поточний рахунок з електронного ПДВ-рахунку суму: - бюджетного відшкодування; - коштів, що перевищує суму ПДВ, яку потрібно перерахувати до бюджету	311	315

Суми ПДВ, перераховані до бюджету, відображають за дебетом субрахунку 641 “Розрахунки за податками” (аналітичний рахунок «Розрахунки за податком на додану вартість в системі електронного адміністрування податку на додану вартість») у кореспонденції з кредитом субрахунку 315.

Проаналізуємо суми нарахувань і сплати податку на додану вартість підприємством у 2020 -2022 роках (табл. 2.8)

За період з 2020 до 2022 року сума нарахувань до сплати податку на додану вартість зростала в абсолютному і відсотковому значенні. Так, у 2021 році сума нарахувань збільшилася на 28,3 тис. грн., або на 3,8 %, а у 2022 році збільшення абсолютного значення суми податку спричинило зростання на 13,5 %. Відповідно збільшувалася сума сплати податку на додану вартість, і за період з 2020 року до 2022 року ця сума зросла на 180,2 тис. грн., додавши таким чином у 2021 році 5,0%, а в 2022 році – 19,9%.

В даній роботі ми також визначали вплив окремих факторів на суму податку на додану вартість до сплати. Для цього ми використали можливості

програмного забезпечення Excel, щоб сформувані рівняння залежності і визначити коефіцієнти кореляції і детермінації.

Таблиця 2.8 - Суми нарахування і сплати податку на додану вартість у 2020 – 2022 роках

Показник	Дані по рокам						
	2020 р., тис. грн..	2021 р. тис. грн.	Абсолютна зміна до 2020 р., тис. грн..	Темп зростання до 2020 р., %	2022 р. тис. грн.	Абсолютна зміна до 2021 р., тис. грн.	Темп зростання до 2021 р., %
Нараховано податку на додану вартість до сплати, тис. грн..	737,1	765,4	+ 28,3	103,8	868,8	+ 103,4	113,5
Сплачено податку на додану вартість, тис. грн..	693,9	728,8	+ 34,9	105,0	874,1	+ 145,3	119,9

Міцність зв'язку між двома ознаками (фактор і результат) можна виразити і за допомогою коефіцієнта кореляції. Значення коефіцієнта кореляції знаходиться в інтервалі $[-1, 1]$. Якщо k зі знаком «мінус» і близьке до -1 , то кореляційний зв'язок між величинами є оберненим, а якщо k зі знаком «плюс» близьке до 1 – прямим. Чим ближче k до нуля, тим кореляційний зв'язок слабший, або це свідчить про відсутність зв'язку. Міцність лінійного кореляційного зв'язку оцінюється в таких межах:

- $|k| \geq 0,8$ – сильний (тісний) кореляційний зв'язок;
- $0,4 \leq |k| < 0,8$ – кореляційний зв'язок наявний;
- $|k| < 0,4$ – кореляційний зв'язок відсутній (слабкий).

У Microsoft Excel для обчислення коефіцієнта кореляції використовується функція CORREL(*діапазон_1*; *діапазон_2*) (рос. КОРРЕЛ), де використовуються діапазони *діапазонн_1* та *діапазон_2*, які містять набори значень, між якими необхідно встановити залежність.

Для розрахунку коефіцієнта кореляції застосовуємо функцію CORREL, яка визначає коефіцієнт *лінійної кореляції*, яка свідчить про наявність саме лінійного зв'язку між ознаками (тобто зв'язку, коли залежність можна описати рівнянням прямої лінії).. Цей зв'язок буде тим помітнішим, чим ближче до прямої розташовані точки на кореляційному полі. Можна досліджувати і інші форми зв'язку, наприклад криволінійний. У цьому випадку точки розміщуються на кореляційному полі таким чином, що схожі на контури параболи або гіпербол. В такому випадку доцільно досліджувати квадратичний зв'язок між ознаками. У роботі ми дослідили вплив деяких факторів на зміну суми податку на додану вартість до сплати. Для цього використали дані 2022 року, а саме: сума податку на додану вартість до сплати як результативний показник, а факторними ознаками (факторами) ми обрали загальний обсяг реалізації та питому вагу послуг основного виду діяльності в загальному обсязі реалізації товарів і послуг підприємством.

Таблиця 2.9 - Дані для визначення коефіцієнта кореляції

Місяці року	Сума ПДВ до сплати, тис. грн..	Загальний обсяг реалізації, тис. грн. (фактор 1)	Питома вага обсягу реалізації від основного виду діяльності,% (фактор 2)
1	68,5	441,3	98,35
2	64,6	457,5	91,78
3	67,6	470,9	97,51
4	72,9	500,1	97,15
5	74,7	498,4	96,69
6	81,7	555,0	99,10
7	64,9	460,4	93,87
8	71,2	474,9	97,17
9	79,4	529,1	98,50
10	72,5	485,4	99,45
11	72,0	540,2	90,75
12	79,9	529,9	97,21

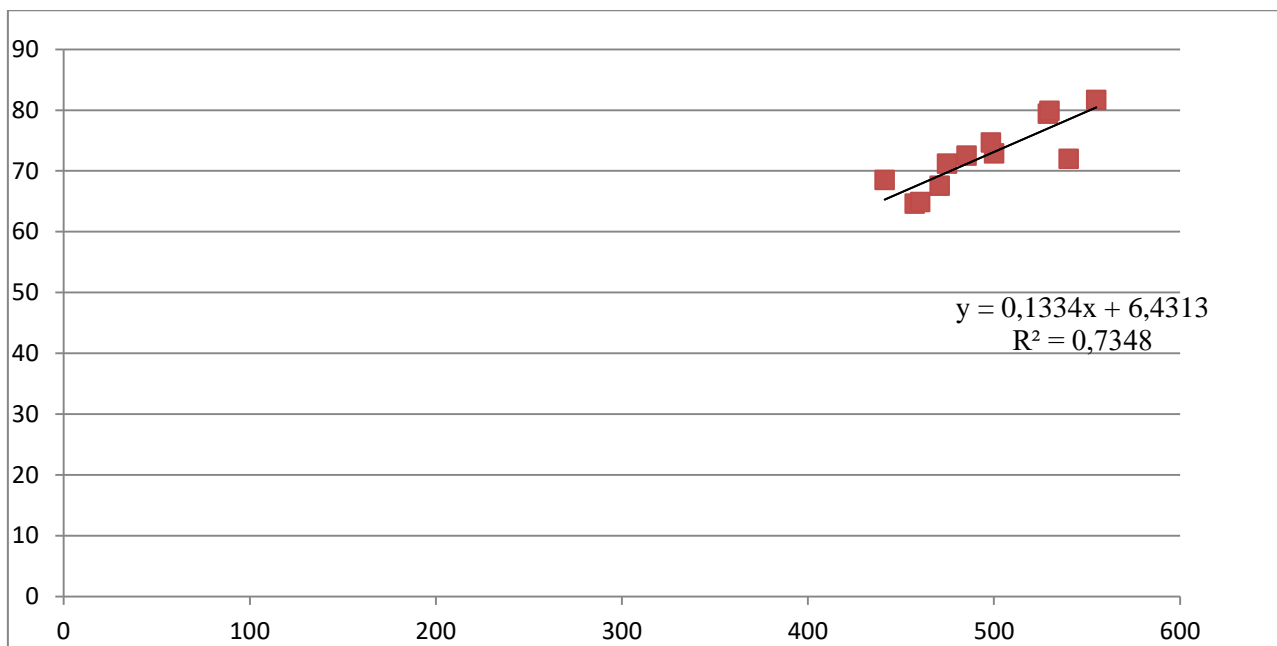

Рисунок 2.3 - Залежність суми податку на додану вартість до сплати від загального обсягу реалізованих послуг

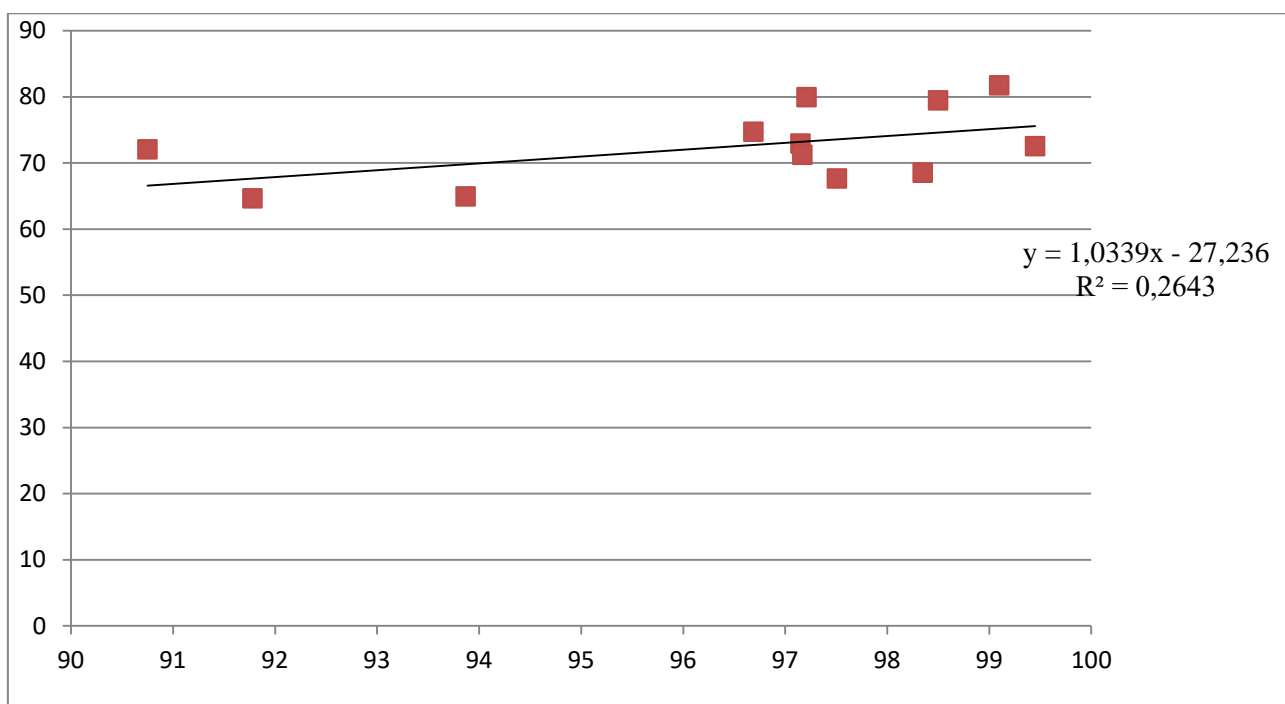

Рисунок 2.4 - Залежність суми податку на додану вартість до сплати від питомої ваги обсягу реалізації від основного виду діяльності

Коефіцієнт кореляції для першого фактора становить 0,8572, а для другого фактора - 0,5141. Це свідчить про тісний зв'язок між Фактором 1 і

результативним показником, і про помітний зв'язок між Фактором 2 і результативним показником.

Близькість рівняння регресії та лінії тренду до вибіркового даних характеризується величиною коефіцієнта детермінації R^2 ($0 \leq R^2 \leq 1$). Рівняння регресії найбільше відповідає дійсності, коли R^2 наближається до свого максимального значення. Цей показник використовується в першу чергу для порівняння різних моделей прогнозу та вибору найкращої з них. Для лінії тренду, яка наведена на рис. 2.3, $R^2 = 0,7348$, а на рис. 2.4, - $R^2 = 0,2643$. Це означає, що лінійне рівняння регресії у першому випадку краще узгоджується з вибірковими даними, і в подальшому його можна використовувати для розрахунку прогнозних значень.

2.3 Облік і аналіз розрахунків за податком на прибуток

Податок на прибуток підприємства є показником, є відображенням кінцевого результату фінансово-господарської діяльності підприємства, є одним із показників, який застосовується при визначенні податкового навантаження на підприємство і впливає на статус господарської одиниці як відповідального суб'єкта ведення бізнесу.

Об'єктом оподаткування податок на прибуток є валовий прибуток, який визначається за формулою:

$$П = ВД - ВВ - А \quad (2.1)$$

Де ВД – валовий дохід, грн., ВВ – валові витати, грн.. А – сума амортизаційних відрахувань.

Внаслідок змін в методології бухгалтерського обліку, наявності бухгалтерського і податкового обліку, прибуток, який зазначається у фінансовій звітності, і прибуток, який підлягає оподаткуванню можуть відрізнитися. Це пов'язане з виникненням певних факторів.

Фактори, які викликають такі відмінності, поділяють на дві групи: постійні і тимчасові різниці.

Постійні різниці враховуються, коли є витрати, які не пов'язані з виробничою діяльністю суб'єкта господарювання, а саме витрати на утримання і експлуатацію об'єктів соціальної інфраструктури, легкового транспорту, перерахування на благодійні організації, штрафи, пені. Тобто такі витрати визначаються при визначенні прибутку, який обліковується, але не до оподаткованого прибутку.

Тимчасові різниці виникають через різницю в часі відображення сум доходів і витрат на рахунках бухгалтерського обліку. Тимчасові різниці можуть виникати через відмінності методах і формах нарахування амортизації необоротних активів, а також пов'язаний з тим, що податок, нарахований для сплати в бюджет в одному періоді, може відноситися до витрат іншого звітного періоду. Також це стосується самого прибутку, так як прибуток, який оподатковується в поточному звітному періоді, відображається як обліковий прибуток в наступному періоді, і навпаки, прибуток, який визнається в обліку прибутком звітного періоду, оподатковується в наступному звітному періоді.

Наслідками впливу тимчасових різниць є:

- в першому випадку наявність відстрочки витрат по податку на прибуток при його нарахуванні для сплати в бюджет;
- в другому випадку – нараховуються витрати по податку на прибуток, але з відстрочкою його сплати до бюджету.

ТОВ «Пожежне спостереження – Хмельницький» не обліковує і не звітує про податкові різниці згідно законодавства, так як річний обсяг реалізації підприємства менше 20 млн. грн..

Джерелом сплати податку на прибуток є прибуток (збиток) до оподаткування, визначений в бухгалтерському обліку, і в стандарті визнана обліковим прибутком (збитком), а в Звіті про фінансові результати відображається в р.170 (175). Податок на прибуток обліковується на рахунку 98 «Податок на прибуток» і має субрахунки 981 «Податок на прибуток від

звичайної діяльності» і 982 «Податок на прибуток від надзвичайних подій». Прибуток (збиток), визначений за податковими правилами як об'єкт оподаткування за звітний період, в П(С)БО названо податковим прибутком (збитком) і відображається в р.39 (40) Декларації про прибуток підприємства.

Сума податку, розрахована в звітному періоді згідно податкового законодавства і належна до перерахування в бюджет, в стандарті називається поточним податком на прибуток і відображається по кредиту субрахунку рахунку 641 «Розрахунки по податках». Сума податку, розрахована на основі облікового прибутку відповідно до П(С)БО 17 є витратами по податку на прибуток, нарахованими по дебету рахунку 98 «Податки на прибуток» (клас 9. Витрати діяльності).

Визначення об'єкту оподаткування податком на прибуток схематично показано на рисунку 2.5.

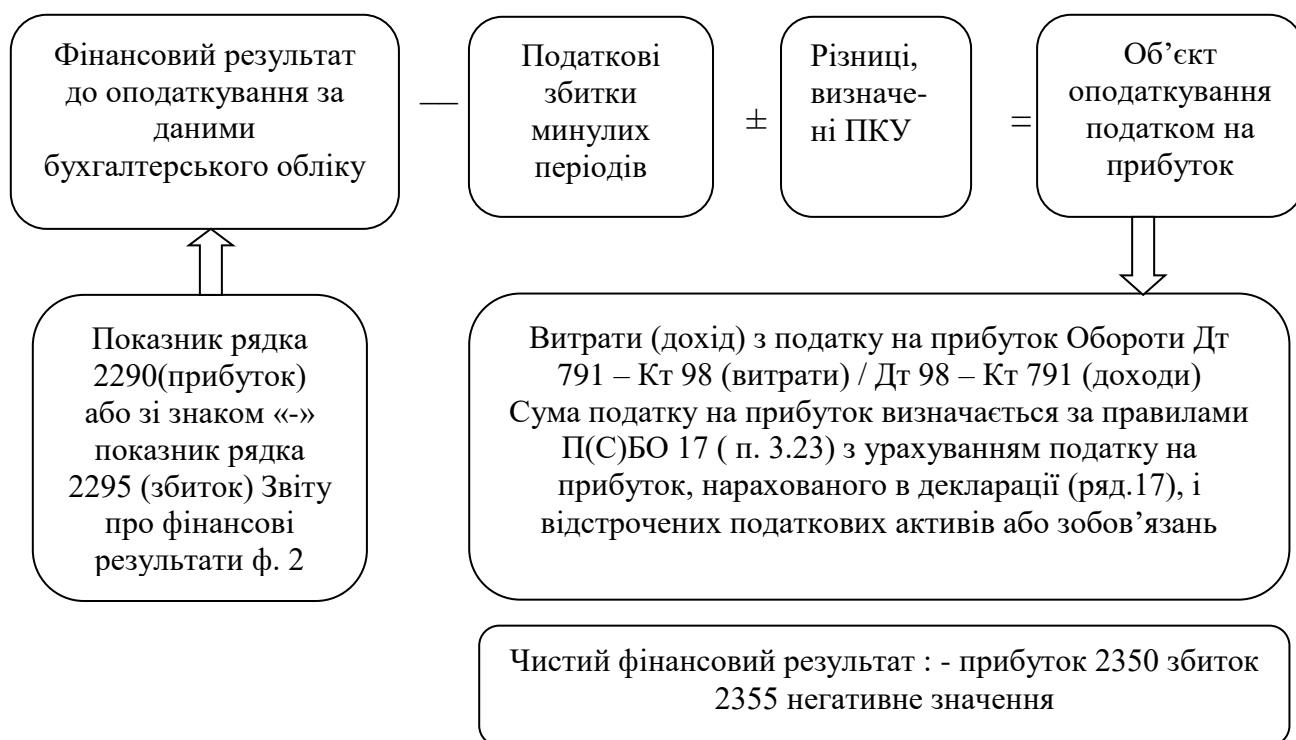

Рисунок 2.5 – Визначення об'єкту оподаткування податком на прибуток

Порядок відображення в обліку операцій по розрахунках з бюджетом по податку на прибуток такий:

1. Нарахований податок на прибуток за звітний період Дт 981 Кт 641
2. Сплачено податок на прибуток Дт 641 Кт 311
3. Врахована переплата податку на прибуток за результатами звітнього кварталу Дт 377 Кт 311
4. Списання дебіторської заборгованості в рахунок погашення зобов'язань по податку на прибуток в наступному звітному періоді Дт 641 Кт 377. Особливо актуальним є питання правильної організації аналітичного обліку на підприємстві в умовах впровадження національних стандартів.

Підприємство подає Декларацію з податку на прибуток за підсумками року. Термін заповнення і подачі Декларації з податку на прибуток – 60 днів після закінчення звітнього періоду, і ще 10 днів відводиться на сплати податку на прибуток.

ТОВ «Пожежне спостереження – Хмельницький» є платником податку на прибуток на загальних підставах, і в цілому є прибутковим підприємством.

В табл. 2.10 відображена динаміка суми прибутку і податку на прибуток за 2020 – 2022 роки.

Таблиця 2.10 – Зміна суми податку на прибуток підприємства за 2020-2022 роки

Показник, тис. грн.	Роки				
	2020, тис. грн.	2021, тис. грн.	Темп зростання до 2020 року, %	2022, тис. грн.	Темп зростання до 2021 року, %
Дохід	4041,7	4471,1	110,6	4952,6	110,8
Витрати	3471,5	3951,3	113,8	4401,3	111,4
Прибуток	570,2	519,8	91,2	551,3	106,1
Податок на прибуток	102,6	93,6	91,2	99,2	106,0

З таблиці 2.10 видно, що доходи підприємства зростали рівномірно, - приблизно на 10,7 % щорічно, але у 2021 році збільшився рівень витрат підприємства на 13,8 %, що призвело до зниження темпу зростання прибутку

підприємства на 8,8%, хоча у 2022 році ця ситуація була виправлена, і прибуток зріс на 6,1% відносно 2021 року. Якщо розрахувати відношення суми податку на прибуток до суми доходу і представити у вигляді відсотків, то ми отримаємо значення податкового навантаження відносно податку на прибуток у 2020 році – 2,54%, у 2021 році – 2,09%, у 2022 році – 2,00 %.

У підприємства є засновник: юридична і фізичні особи. За результатами діяльності товариство нараховує і виплачує дивіденди своїм засновникам.

Нарахування дивідендів відображається проводкою:

Дт 443 «Прибуток, використаний у звітному періоді» Кт 671.

Виплата дивідендів грошовими коштами супроводжується проводкою:

Дт 671 Кт 311, 301.

Більш детальна кореспонденція рахунків нарахування і виплати дивідендів зображена в табл.2.11.

Таблиця 2.11 Бухгалтерські проведення нарахування і виплати дивідендів

№	Зміст господарської операції	Дебет	Кредит
1	Використання чистого прибутку на виплату дивідендів	441	443
2	Нарахування дивідендів фізичній особі	443	671
3	Утримання ПДФО (5%)	671	6411
4	Утримання військового збору	671	6415
5	Перерахування ПДФО до бюджету	641	311
6	Перерахування військового збору до бюджету	6415	311
7	Виплата дивідендів фізичній особі	671	311,301
8	Нарахування дивідендів юридичній особі	443	671
9	Перерахування авансового внеску податку на прибуток одночасно з виплатою дивідендів	641	671
10	Виплата дивідендів	671	311

Згідно Статуту підприємства 10 відсотків у статутному капіталі має юридична особа, а 90 відсотків належить фізичним особам. Тому підприємство при перерахуванні суми дивідендів юридичній особі сплачує авансовий внесок з податку на прибуток (18%) від суми дивідендів, які перераховуються засновнику – юридичній особі.

2.4 Облік і аналіз розрахунків за податками і зборами із заробітної плати і ЄСВ

Оплата праці в Україні регулюється насамперед Кодексом Законів про працю України, Законом України "Про оплату праці", а також багатьма іншими законами і нормативними актами. Законодавство, яке регулює нарахування і облік оплати праці, включає в себе багато правил, особливостей, умов, пільг, дотримання яких обов'язкове для повної і достовірної обробки інформації стосовно нарахування заробітної плати і відповідно обліку податків, зборів і утримань з доходів працівників підприємств.

Для розрахунку заробітної плати потрібно виконати наступні дії:

Розрахунок заробітної плати на підприємстві включає наступні процедури:

1) нарахування в розрахунковій відомості наступних доходів: заробітної плати згідно обсягів виконаних робіт або окладів на підставі штатного розпису, таблицю обліку робочого часу; нарахованих оплачуваних відпускних; нарахування згідно лікарняних листів, компенсацій за невикористану відпустку при звільненні працівників, надбавок, винагород за договорами ЦПХ, премій і т. д;

2) нарахування у бухгалтерському обліку резервів відповідно до ПСБО (МСФЗ), а саме резерву відпусток або премії за підсумками року;

3) утримання в розрахунковій відомості: податку з доходів фізичних осіб, військового збору, повернення отриманої позики, сум перевищення витрат за авансовими звітами, утримання за заявами працівників, утримання згідно рішень виконавчих служб.

Крім розрахунку заробітної плати персоналу, підприємства повинні здійснювати нарахування єдиного соціального внеску, виходячи з граничної суми у розрізі кожного працівника.

ТОВ «Пожежне спостереження – Хмельницький» є страхувальником і податковим агентом, а тому утримує ПДФО і військовий збір з працівників і нараховує страхові внески (ЄСВ).

Згідно законодавства на підприємстві повинна виплачуватися частина заробітної плати (40% від загальної суми заробітної плати) приблизно в середині місяця, і решта заробітної плати в кінці місяця, або на початку наступного. Всі податки і збори з нарахованої оплати праці повинні сплачуватися до бюджету в день виплати заробітної плати.

У 2016 році був введений єдиний соціальний внесок у розмірі 22% для найманих працівників і 8,41% для найманих працівників – інвалідів. Відрахування в соціальні фонди замінив один платіж, і він майже в два рази зменшив податкове навантаження, яке виникало при оплаті праці співробітників. З впровадженням єдиного соціального внеску був встановлений рівень заробітної плати, коли ЄСВ не нараховується (15 мінімальних заробітних плат). Наприклад, у 2021 році ця межа складала 90 тис. грн., у 2023 році – 100,5 тис. грн..

Щоб мати право не нараховувати ЄСВ підприємству, де є працівники з таким рівнем оплати праці необхідно подати спеціальну заяву і отримати довідку ДПС для представлення її в установу банку, де буде виплачуватися заробітна плата. Довідка оформляється один раз на рік при відсутності порушень в сфері оплати праці і відсутності заборгованості по єдиному соціальному внеску.

Працівники підприємств повинні отримувати інформацію про нараховані їм доходи, а також про утримання з їх заробітної плати податків і зборів. Працівники також мають змогу звіряти отримані доходи на підприємстві з доходами, відображеними в їх в особистому електронному кабінеті на сайті Пенсійного фонду України. Підприємство зобов'язане надати за вимогою працівника довідку про доходи для отримання кредитів, субсидій, пенсійного забезпечення.

Податкова звітність із заробітної плати в Україні включає звіт про нараховані суми доходу нарахованого (сплаченого) на користь платників податків - фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску (чинний з 01.01.2021). Такий звіт подається щокварталу, і в ньому вказується всі види доходів працівників на даному підприємстві в розрізі спеціальних кодів. В об'єднаній звітності подаються дані про види доходів, на які нараховується єдиний соціальний внесок в розрізі типів нарахувань та категорій працівників, наприклад, нарахована заробітна плата, нараховані відпускні, нараховані лікарняні і т. д. (Додаток В).

Статистична звітність включає наступні звіти : форма № 1-ПВ (місячна і квартальна) «Звіт з праці», Форма № 3-борг (місячна) «Звіт про заборгованість з оплати праці» (не включає заборгованість за той місяць, за який здається звіт, коли заробітна плата виплачується в перших числах наступного місяця), Форма № 7-ПВ «Звіт про заробітну плату за професіями окремих працівників», який здається один раз на чотири роки.

При нарахуванні заробітної плати, відпускних і лікарняних підприємство керується наступними нормативними актами: Законом України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування" від 23.09.99 р. № 1105-XIV, Законом України "Про відпустки" від 15.11.96 р. № 504/96-ВР, Порядком № 1266 – Порядок обчислення середньої заробітної плати (доходу, грошового забезпечення) для розрахунку виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням, затверджений постановою КМУ від 26.09.2001 р. № 1266, Наказом № 1022 – наказ Міністерства соціальної політики України "Про затвердження прикладів обчислення середньої заробітної плати (доходу) за видами загальнообов'язкового державного соціального страхування" від 21.10.2015 р. № 1022.

Для отримання допомоги з тимчасової непрацевдатності, підприємство на підставі електронних лікарняних листів, які відображаються кабінеті юридичної особи на порталі Пенсійного фонду, формує заяву-розрахунок, яку підписує електронним ключем відповідальних осіб організації. При оформленні заяв –

розрахунків можна зразу звірити правильність нарахування бухгалтером лікарняних виплат або виявити розбіжності з автоматично нарахованими Пенсійним фондом лікарняних.

Правильність нарахування лікарняних прямо залежить від правильності розрахунку середньоденного заробітку. Для цього потрібно визначити розрахунковий період, за який обчислюється середня заробітна плата. Зазвичай ним є дванадцять календарних місяців, які передують місяцю хвороби працівника. Якщо співробітник пропрацював менше року, то в розрахунок беруть дані за фактично відпрацьовані місяці, а якщо відпрацював менше місяця – то в розрахунок беруть календарні дні, коли людина перебувала у трудових відносинах з підприємством. Для розрахунку включаємо заробітну плату, на яку був нарахований єдиний соціальний внесок (крім нараховувань згідно лікарняних листів у визначений період) і кількість календарних днів за виключенням днів тимчасової непрацездатності. Якщо людина перебувала у трудових відносинах з працівником менше 12 місяців, то при визначення сум лікарняних середня заробітна плата визначається виходячи з розрахунку за місяць не вище розміру мінімальної заробітної плати. Також сума лікарняного в розрахунку за календарний місяць не повинна перевищувати розмір максимальної величини бази нарахування єдиного внеску. Кореспонденція рахунків з господарських операціях, пов'язаних з нарахуванням і виплатою лікарняних відображена в табл. 2.12.

Якщо розрахунок виконаний правильно (і якщо є розбіжності, то Пенсійний фонд приймає пояснення щодо них), то кошти на спеціальний рахунок підприємства для виплати лікарняних надходять протягом 2-3 днів.

Отримавши допомогу по тимчасовій непрацездатності з Пенсійного фонду, підприємство повинно відзвітувати перед Пенсійним фондом про виплату цих коштів працівникам, які знаходилися на лікарняному, спеціальним повідомленням через електронний кабінет юридичної особи на порталі Пенсійного фонду.

Таблиця 2.12 – Кореспонденція рахунків з нарахування і виплати лікарняних

Господарська операція	Дт	Кт
Нараховані лікарняні за перші п'ять днів тимчасової непрацездатності	949	663
Нараховані лікарняні за наступні дні тимчасової непрацездатності за рахунок Пенсійного фонду згідно заяви-розрахунку	378	663
Нарахований єдиний соціальний внесок на загальну суму лікарняних	949	651
Утриманий ПДФО з суми лікарняних	663	6411
Утриманий військовий збір з загальної суми лікарняних	663	6415
Надійшли лікарняні на спец рахунок з Пенсійного фонду	313	378
Сплата податку з доходів фізичних осіб з лікарняних за рахунок коштів підприємства (перші 5 днів)	6411	311
Сплата військового збору за рахунок коштів підприємства	6415	311
Виплата лікарняних за рахунок коштів підприємства (перші 5 днів)	663	311, 301
Сплата податку з доходів фізичних осіб з лікарняних за рахунок коштів Пенсійного фонду зі спец рахунку підприємства	6411	313
Сплата військового збору з лікарняних за рахунок коштів ПФУ зі спецрахунку підприємства	6415	313
Виплата лікарняних за рахунок коштів Пенсійного фонду зі спецрахунку	663	313
Сплата єдиного соціального внеску за рахунок коштів підприємства при виплаті всієї суми лікарняних	651	311

Таблиця 2.13 – Динаміка фонду оплати праці та податків і зборів із заробітної плати

Показник	2020 рік, тис. грн.	2021 рік, тис. грн.	Темп зростання до 2020 року, %	2022 рік, тис. грн.	Темп зростання до 2021 року,%
Заробітна плата, всього, в т.ч.	2378,9	2587,6	108,8	2869,2	110,9
Заробітна плата штатних працівників	1805,6	2083,3	115,4	2400,0	115,2
Заробітна плата сумісників	573,3	504,3	88,0	469,2	93,0
Нарахований ПДФО	428,2	465,8	108,8	516,5	110,9
Нарахований військовий збір	35,7	38,8	108,8	43,0	110,9
Єдиний соціальний внесок	505,9	535,8	105,9	596,4	111,3

На підприємстві «Пожежне спостереження – Хмельницький» наразі працює 16 штатних працівників і 3 сумісника. Суми нарахованої заробітної плати на підприємстві і розмір податків і зборів із заробітної плати за 2020-2022 роки показані в табл. 2.13.

Дані табл. 2.13 свідчать про наявність тенденції зростання витрат на оплату праці і відповідно на сплату та єдиного соціального внеску. Так, заробітна плата у 2021 році порівняно з 2020 роком зросла на 8,8%, а у 2022 році порівняно з попереднім – на 10,9 %. Також зростали витрати на оплату праці штатних працівників, а витрати на заробітну плату сумісників зменшувалися. Утримання змінювалися пропорційно зміні заробітної плати, так як в працівників не було пільг для нарахування ПДФО, витрати на сплату єдиного соціального внеску зростали.

РОЗДІЛ 3 УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З БЮДЖЕТОМ ТОВ «ПОЖЕЖНЕ СПОСТЕРЕЖЕННЯ - ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ»

3.1 Організація внутрішнього контролю – як важливий напрямок удосконалення обліку розрахунків з бюджетом.

ТОВ «Пожежне спостереження – Хмельницький» є платником загальнодержавних та місцевих податків, оскільки податки є обов'язковими платежами підприємств та окремих осіб, що формують доходи фондів.

Внутрішній контроль за розрахунками з бюджетом здійснюється керівником підприємства та відповідальними особами, які слідкують за дотриманням порядку нарахування та сплати податкових платежів і зборів.

Порядок нарахування та сплати загальнодержавних податків регулюється відповідними Законами України, податковим законодавством, Цивільним кодексом України, а місцевих податків і зборів – рішенням органів місцевого самоврядування.

Бухгалтерськими документами на підставі яких проводяться нарахування податків до бюджету є: за податком на додану вартість – видані та отримані податкові накладні, по податку на доходи фізичних осіб та військового збору – розрахунково-платіжні відомості, по єдиному соціальному внеску – розрахунково-платіжні відомості, цивільно-правові договори, по податку на прибуток – дані бухгалтерського та податкового обліку, акти про штрафні санкції тощо.

Сплата належних податків і платежів до бюджету із розрахункового рахунку здійснюється за допомогою платіжного доручення, яке формується за допомогою електронного сервісу «клієнт – банк» та підписується електронними ключами, які закріплені на уповноважених здійснювати такі платежі особами. Сплату податків також підтверджують виписки банку.

Особлива увага внутрішньому контролю відводиться оформленню та правильності заповнення податкової накладної, її відповідності реквізітам, заповнення граф, правильності застосування ставок платника ПДВ, правильності застосування кодів УКТЗЕД. Також контролюється правильність оформлення вхідних податкових накладних, а особливо такі реквізитів, як дата виписки ПН, назва підприємства, номенклатура товарів, робіт послуг.

З появою системи електронного обміну податкових накладних, зникла необхідність оформляти податкові накладні та розрахунки коригування у двох паперових екземплярах, так як учасники господарських операцій можуть отримувати податкові накладні з Єдиного державного реєстру, скориставшись електронним кабінетом платника податків. Податкова накладна є основним документом для підтвердження права на податковий кредит у покупця товарів (робіт, послуг). Податкова накладна виписується на контрагента – платника податку на додану вартість і також на неплатника ПДВ, формуючи таким чином податкові зобов'язання продавця (надавача послуг).

У новій редакції пп. 7. 2. 8 ст. 7 Закону № 168 [31] закріплено вимоги до платника ПДВ вести реєстр отриманих та виданих податкових накладних як у документальному так і в електронному вигляді за вибором платника ПДВ.

Обов'язковими реквізитами реєстру мають бути:

- порядковий номер податкової накладної;
- дата виписки (отримання) податкової накладної;
- загальна сума та сума нарахованого ПДВ;
- ставка ПДВ;
- джерело отримання даних про платника ПДВ;
- код ЄДРПОУ контрагента, або, якщо контрагент є філією, то ЄДРПОУ головної організації;
- реєстраційний номер платника ПДВ (продавця), який подав податкову накладну;
- коди УКТЗЕД товарів або послуг, одиниця виміру;
- підпис відповідальної особи.

Податкова накладна включається в податковий кредит за умови її реєстрації.. Як що податкова накладна була зареєстрована із запізненням, то вона включається в податкову декларацію того періоду, в якому була зареєстрована.

На підставі виписаних і отриманих податкових накладних і розрахунків коригувань ведеться реєстр податкових накладних замість книг обліку придбання товарів (робіт, послуг) та книги обліку продажу товарів (робіт, послуг). Нумерація податкових накладних починається з початком звітного періоду, тобто нова нумерація кожного місяця, або кожного кварталу.

Правильність заповнення податкових накладних має суттєве значення, так як слугує запобіганню блокування податкових накладних. Причинами блокування податкових накладних можуть бути як причини віднесення підприємств - контрагентів до категорії суб'єктів, які здійснюють ризикові, з погляду державних органів, господарські операції, так і некоректність вказаної номенклатури.

Для запобігання блокуванню податкових накладних підприємство повинно подати в регіональний фіскальний орган інформацію про підприємство, яка включає опис господарської діяльності підприємства та перелік основних видів діяльності або перелік основних товарів, які реалізуються з вказанням їх кодів УКТЗЕД, а також перелік основних товарів, робіт, послуг, які купує підприємство для забезпечення своєї діяльності. Після отримання цієї інформації, орган ДПС повідомляє підприємству через електронний кабінет платника податків про своє позитивне рішення або відхиляє таблицю (Додаток Ж). Підприємство може подавати інформацію і таблицю знову. Якщо така таблиця не затверджена, у підприємства зберігається значна загроза блокування податкових накладних в майбутньому, а це негативно відобразиться на співпраці з зі своїми партнерами, так як вони не зможуть скористатися податковими накладними для формування податкового кредиту.

Блокування податкових накладних вносить необхідність здійснення додаткових дій для бухгалтерів або менеджерів і вимагає приділяти значну

частину робочого часу для формування пакету документів для розблокування. Іноді процес розблокування займає до одного місяця, а у випадках частого блокування або блокування за один період великої кількості податкових накладних, цей процес може розтягнутися на декілька місяців.

Для розблокування податкових накладних потрібно зібрати наступний пакет документів (наприклад, заблокована податкова накладна з надання послуг на встановлення пожежної сигналізації):

- ліцензії, дозволи на провадження підприємницької діяльності;
- договір з організацією;
- платіжні документи, якщо був сплачений аванс на надання послуг;
- договори з постачальниками;
- документи про оплату приладів та матеріалів, необхідних для встановлення сигналізації;
- видаткові накладні на прилади і матеріали;
- документи складського обліку;
- документи про майно підприємства (документи про власність або про оренду приміщень, де підприємство провадить господарську діяльність;
- інформація про працівників, які зайняті в процесі надання послуг (інформація про їх кваліфікацію, протоколи про проходження інструктажу з охорони праці);
- розрахунково-платіжні відомості;
- акти виконаних робіт;
- сертифікати на обладнання, прилади, сировину.

Перелік цих документів може бути більш стислий або розширений в залежності від виду послуг, які надає підприємство.

Податок на додану вартість сплачується не пізніше ніж через 10 днів після кінцевого терміну подачі декларації. Декларація з податку на додану вартість формується незалежно від того, виникли податкові зобов'язання у підприємства чи ні. Підприємство може подати розрахунок коригування до податкових накладних, якщо там були допущені якісь помилки, або відбулися зміни в

номенклатурі проданих товарів або наданих послуг. Також , для виправлення помилок в поданій податковій декларації передбачене подання уточнюючої декларації з ПДВ для відображення змін у податковому зобов'язанні або податковому кредиті.

Для узагальнення інформації про розрахунки підприємства за усіма видами платежів до бюджету, включаючи податки з працівників підприємства, та за фінансовими санкціями, які направляються в дохід бюджету призначений рахунок 64 «Розрахунки за податками й платежами». Аналітичний облік в розрізі податків ведеться за субрахунками : 6412 – податок на додану вартість (на цьому ведуться облік суми нарахованих податків і суми податкового кредиту), 6411 – податок на доходи фізичних осіб; 6415 – військовий збір; 641 податок на прибуток. Нараховані платежі до бюджету відображаються по кредиту даних рахунків, а її сплата (списання) по дебету цих рахунків.

Наявність субрахунків дає змогу системі внутрішнього контролю на підприємстві стежити за правильністю та своєчасністю сплати податків.

До обов'язкових платежів належать також розрахунки зі штрафів, пені, неустойок, за неправильне нарахування та несвоєчасну сплату податків, несвоєчасну реєстрацію податкових накладних, несвоєчасну подачу звітності, несвоєчасну сплату обов'язкових платежів тощо.

Об'єктами внутрішнього контролю є процес визначення доходів підприємства, визначення прибутку підприємства, інформаційна база формування доданої вартості, собівартості продукції (послуг), раціональне використання ресурсів і майна, правильне віднесення вартості активів на собівартість наданих послуг (робіт). Внутрішній контроль спрямований як на розрахунки за прямими так і непрямими податками. Прямі податки на підприємстві – це податок на доходи фізичних осіб та податок на прибуток, непрямий податок лише один – це податок на додану вартість. Також підприємство є платником єдиного соціального внеску, що становить значну частину витрат підприємства. Так як цей внесок є обов'язковим платежем, його можна з упевненістю вважати податком.

Внутрішній контроль за порядком нарахування і сплати єдиного соціального внеску включає наступні аспекти:

- наявність штатного розкладу;
- наявність документів про інвалідність працівників (нарахування єдиного соціального внеску на заробітну плату працюючим інвалідам становить 8,41 %, в той час як для інших застосовується ставка 22%);
- наявність лікарняних листків (нараховується єдиний соціальний внесок на лікарняні, які виплачуються підприємством за п'ять днів перебування на лікарняному і на лікарняні, які виплачуються з Пенсійного фонду);
- оплата праці робітників і фахівців, які працювали в звітному періоді за цивільно-правовими договорами;
- своєчасність сплати єдиного соціального внеску;
- необхідність виправлення помилок в нарахуванні єдиного соціального внеску, які виникли в попередніх звітних періодах;
- своєчасність подання звітності з єдиного соціального внеску;
- контроль за необхідністю та своєчасністю подання довідкових відомостей про нарахування заробітної плати (наприклад для подання заяв-розрахунків для оплати лікарняних).

Підсумовуючи вищесказане, констатуємо, що відображення в бухгалтерському обліку операцій з розрахунків за податками і платежами відбувається на підставі первинних документів: розрахунків бухгалтерії, податкових накладних, виписок банку, платіжних доручень. Тому, внутрішній контроль за веденням бухгалтерського обліку в цьому аспекті є дуже важливим.

У зміцненні фінансового стану і платоспроможності підприємства, підвищення ефективності діяльності підприємства і якості роботи бухгалтерії, значна роль належить контролю за станом розрахунків за податками і платежами. динамікою дебіторської та кредиторської заборгованості. Завдання контролю на цьому напрямку полягає в перевірці дотримання нормативно-правового регулювання нарахування податків і зборів, розрахункових операцій

і стану розрахунково-платіжної дисципліни. Документальне обґрунтування організації розрахунків, правильність відображення розрахункових операцій в значній мірі залежить від організації внутрішнього контролю даних операцій в бухгалтерському обліку.

Внутрішній контроль є важливою функцією на підприємстві, так як допомагає контролювати правильність і своєчасність сплати податків, запобігати порушенням і відповідно накладанню штрафів на підприємство, стимулює до зосередженості і самоорганізації в процесі ведення бухгалтерського обліку.

На підприємстві ТОВ «Пожежне спостереження – Хмельницький» обліковий персонал на чолі з головним бухгалтером здійснює контрольні функції в процесі відображення господарських операцій в первинних документах, реєстрах, звітах. Найвищий контроль здійснюється власником (керівником) підприємства, на якого відповідно покладена відповідальність за організацію його ведення.

Стосовно внутрішнього контролю розрахунків за податками і платежами на підприємстві, то його здійснює головний бухгалтер, шляхом перевірки платіжних документів (реквізити, суми, призначення платежу), податкових декларацій (відповідність бухгалтерським реєстрам) тощо. Для цього бухгалтер застосовує: порівняння на відповідність сум в кореспонденції рахунків з документами, що є підставою для запису (акти виконаних робіт, розрахунково-платіжні документи, накладні, бухгалтерські виписки); вивчає терміни відображення податку на додану вартість на предмет наявності чи відсутності передчасного або несвоєчасного зарахування сум ПДВ (наприклад, за основними засобами, що вводяться в експлуатацію, до приймання об'єкта, в процесі списання основних засобів); вивчає правильність відображення сум ПДВ.

Саме він перевіряє правильність, повноту та своєчасність перерахування (сплату) податків, зборів, платежів до бюджету, перевіряє правильність застосування ставок (наприклад ставок податку на додану вартість) в процесі

реалізації або придбання товарів або послуг, бази оподаткування, законності і обґрунтованості пільг по нарахуванню податків і платежів (наприклад пільги по податку з доходів фізичних осіб або ставок єдиного соціального внеску), перевіряє правильність ведення обліку на рахунку 64 та 65 і відповідність записів аналітичного обліку по рахунку записам в головній книзі та формах в бухгалтерської звітності. Здійснення контролю розрахунків за податками і платежами зобразимо у вигляді схеми (рис. 3.1).

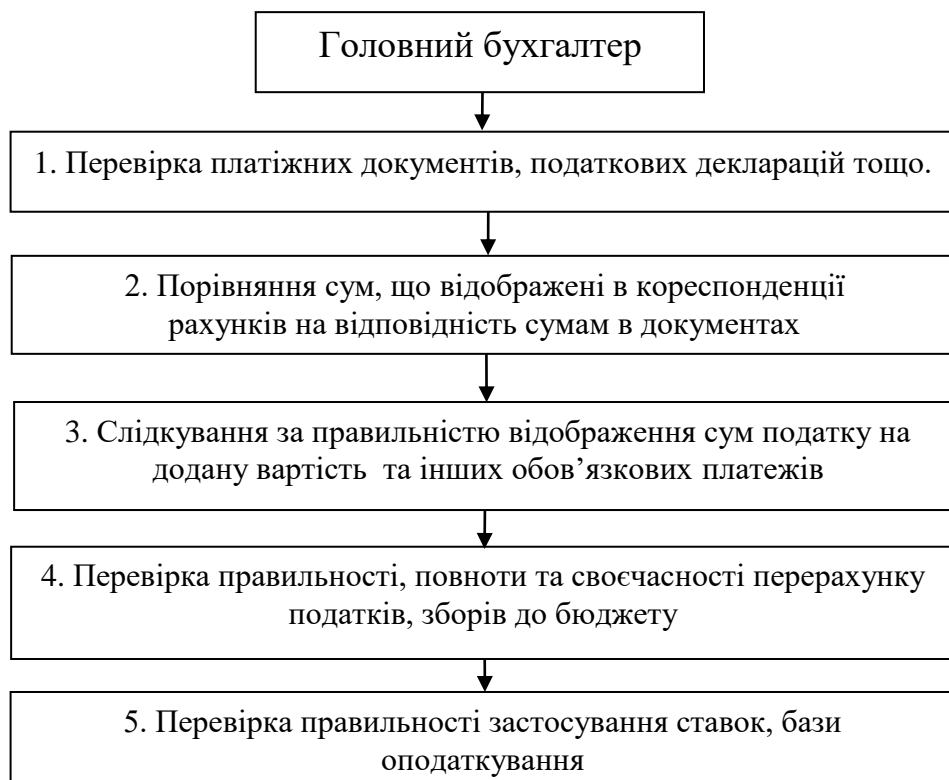

Рисунок 3.1 - Схема внутрішнього контролю розрахунків за податками і платежами

Функції бухгалтера та головного бухгалтера регламентуються посадовими інструкціями, які розробляються керівником або власником (власниками) та призначені для конкретних виконавців. Головний бухгалтер має достатньо повноважень для здійснення контролю за дотриманням законодавства у процесі функціонування підприємства і має компетенції для того, щоб очолити такий внутрішній контроль.

Для всіх працівників підприємства є обов'язковими вимоги головного бухгалтера щодо надання необхідних персональних документів (стосовно

кваліфікації, наявності пільг, складу сім'ї), від чого залежить нарахування податків і зборів на оплату праці, документального оформлення фактів господарського життя (господарських операцій) і подання до бухгалтерії необхідних документів та відомостей стосовно отримання або реалізації товарів і послуг, а також оформлення платіжних документів. Грошові та розрахункові документи, документи з фінансових зобов'язань повинні бути підписані особисто головним бухгалтером або особистим електронним підписом головного бухгалтера .

Ми дійшли висновку, що внутрішній контроль за податками і платежами на підприємстві слід організувати шляхом розробки посадової інструкції для особи, яка б здійснювала внутрішній контроль, і на основі сумісництва покласти на окремого бухгалтера такі обов'язки, так як підприємство обмежене в ресурсах, щоб забезпечувати окреме робоче місце. Або, як інший варіант, можна залучати за договором аутсорсингу окремих фахівців (підприємців чи аудиторську фірму) для здійснення такого контролю . Такі фахівці, обізнані в сфері податкового законодавства, знаючи специфіку галузі, в якій працює підприємство, особливості діяльності підприємства на вітчизняному ринку, можуть сприяти в отриманні пільг і убезпечити підприємство від попадання в розряд ризикових.

3.2 Розрахунок податкового навантаження підприємства та шляхи податкової оптимізації

Підвищення ефективності економічних процесів підприємства відіграє особливо важливу роль у формуванні ефективної системи управління господарських суб'єктів в мінливому економічному середовищі. Аспект діяльності підприємств у сфері його оподаткування є одним із найбільш відповідальних у менеджменті організації, так як податкові надходження формують бюджет держави, а повнота, своєчасність та системність їх сплати

свідчить про стабільний фінансовий стан платників. В попередніх розділах було встановлено, що окремі податки та їх сплата впливають на визначення фінансових результатів діяльності підприємств, а саме, на обсяги реалізації товарів, робіт, послуг, прибуток, здатність виконувати свої фінансові зобов'язання, ефективне використання активів і ресурсів (табл. 3.1).

Таблиця 3.1 - Вплив податків на фінансово-господарську діяльність підприємств

Податок	Характеристика впливу	Форма впливу
Податок на додану вартість	Вибірковий вплив залежно від сфери господарювання, товарів, що виготовляються, фінансової спроможності покупців. Може мати негативний вплив на діяльність підприємства у випадку існування високих ставок, оскільки зростає затримка між сплатою податкового зобов'язання та податкового кредиту.	– глобальне зростання вартості ресурсів та продукції; – лімітування купівельної спроможності споживачів; – обмеження обсягу виготовлення та реалізації продукції; – нагромадження нереалізованих товарів; – тимчасове відволікання оборотних коштів.
Акцизний податок	Непрямий вплив, оскільки безпосередньо входить до вартості основної частини продукції підприємства й відшкодовується її покупцями.	
Мито і митні платежі		
Загальнодержавні та місцеві податки, які відносяться на витрати виробництва	Непрямий вплив, оскільки тягар сплати переноситься на кінцевих споживачів продукції	Зростання обсягу витрат на виробництво та кінцевої вартості продукції; зменшення прибутку.
Єдиний соціальний внесок	Прямий вплив на формування собівартості	– збільшення витрат на виробництво та зменшення прибутку; – збільшення кінцевої вартості продукції; – антимотиваційна функція щодо ФОП
Податок на прибуток підприємств	Допомагає визначити виробничі можливості підприємства, вибір політики відтворення, вектори розвитку	– прямий розподіл прибутку; – пряма залежність між величиною податків та поточними витратами господарської діяльності

Аналіз деяких податків дозволяє визначити стан обтяжливості сукупності податків на фінансову систему підприємства, на загальний стан його функціонування. Загалом, розглядається вплив основних податків (податку на додану вартість, податок на прибуток, податок на доходи фізичних осіб, єдиний соціальний внесок).

Податок на прибуток характеризується тим, що впливає на здатність підприємства до розширення, так як з прибутку вилучається частина у вигляді податку і зменшує величину фінансових ресурсів підприємства. Зобов'язання з податку на додану вартість теж значно впливають на грошові ресурси підприємства, але продаючи товари або надаючи послуги, які оподатковуються ПДВ за різними ставками може дати можливість для зменшення податкового навантаження з ПДВ. Тобто, регулюючи питому вагу різних видів діяльності (які, наприклад оподатковуються податком на додану вартість 20 і 7 відсотків) при використанні подібних ресурсів, можна регулювати і податкове навантаження з податку на додану вартість.

Податок на додану вартість значно впливає на рівень цін, так як входить до ціни на товари і послуги. Сплата зобов'язань до бюджету з податку на додану вартість суттєво впливає також на грошові потоки підприємства і на конкурентоспроможність господарюючих суб'єктів, так як може обмежувати рівень прибутку підприємства, коли змінюється ставка ПДВ.

Податкові зобов'язання, пов'язані з соціальним страхуванням працівників мають значну питому вагу у загальних витратах підприємства і здійснюють прямий вплив на формування собівартості товарів, робі, послуг, а також на формування кінцевої ціни. Збільшення або зменшення суми ЄСВ опосередковано впливає і на платоспроможність покупців, і на результати діяльності підприємства.

З метою визначення податкового тиску на результати діяльності підприємства необхідно проводити системний аналіз впливу податків на роботу всієї організації, та окремих податків на фінансово-господарську діяльність суб'єкта господарювання.

Податковий тиск (або податкове навантаження) на підприємство можна виміряти в абсолютних та відносних величинах. Абсолютними показниками є сума всіх податків і зборів, що сплачуються до бюджетів. Аналіз відхилення абсолютних показників дає змогу визначити зростання або зменшення абсолютної величини окремих податків та сум податків в цілому, але не дає змоги отримати об'єктивну оцінку впливу сум податків і зборів на результати діяльності підприємства. Отже, для визначення податкового навантаження разом із абсолютними показниками розраховуються показники відносного податкового навантаження, що включають в себе аналіз впливу структури загальних податкових нарахувань на підприємство, аналіз зовнішніх і внутрішніх коефіцієнтів податкового навантаження (Додаток 3).

На основі даної методології проаналізуємо податкове навантаження підприємства ТОВ «Пожежне спостереження – Хмельницький».

Спочатку представимо показники підприємства для розрахунку податкового навантаження за 2020 – 2022 роки. Сюди включимо виручка від реалізації, дохід, суму витрат, прибуток, податок на прибуток, податок на додану вартість, суму єдиного соціального внеску, податок на доходи фізичних осіб, військовий збір (табл. 3.2).

Таблиця 3.2 - Показники підприємства для розрахунку податкового навантаження

Показник, тис. грн..	Роки		
	2020	2021	2022
Дохід	4041,7	4471,1	4952,6
Витрати	3471,5	3951,3	4401,3
Прибуток	570,2	519,8	551,3
Податок на прибуток	102,6	93,6	99,2
податок на додану вартість до сплати	737,1	766,0	870,1
Нарахований єдиний внесок	512,3	537,7	598,0
Податок на доходи фізичних осіб	428,2	465,8	516,4
Військовий збір	35,2	38,8	43,0
Виручка від реалізації	4909,1	5378,1	5884,5
Сума усіх податків і зборів	1815,4	1921,9	2126,7

ТОВ «Пожежне спостереження - Хмельницький» має стабільний фінансовий стан, отримує прибутки, сплачує податки до місцевого бюджету.

З огляду на це, було проаналізовано показники загального податкового навантаження підприємства ТОВ «Пожежне спостереження - Хмельницький» (табл. 3.3, 3.4, 3.5). За аналізований період рівень ефективності оподаткування зріс та відбулося зниження податкового навантаження за доходами і витратами.

Розрахувавши наведені показники, таким чином ми будемо мати змогу визначити той чи інший варіант оподаткування або схем, які можна застосувати при тій або іншій системі оподаткування. Розраховані показники можна використовувати під час аналізу фінансово-господарської діяльності, а також в процесі оптимізації податкових платежів і прогнозування витрат підприємства за податками і зборами. Дані показники муь використовуватися при прийнятті управлінських рішень, побудови стратегії підприємства в економічних умовах, які змінюються.

Тому розраховано податкове навантаження з податку на додану вартість, результати якого показали, що навантаження знизилося, підтвердженням цього факту є зменшення відповідних коефіцієнтів (табл. 3.4).

Аналіз розрахунку податкового навантаження з податку на прибуток підприємств показав зниження навантаження за такими двома коефіцієнтами, як коефіцієнт податкового навантаження доходів із податку на прибуток та коефіцієнт податкового навантаження витрат із податку на прибуток (табл. 3.5).

Таблиця 3.3 - Показники загального податкового навантаження підприємства ТОВ «Пожежне спостереження – Хмельницький»

Рік	Рівень ефективності оподаткування	Рівень податкомісткості реалізованої продукції (податкоспроможності підприємства)	Рівень податкового навантаження витрат
2020	0,45	0,37	0,52
2021	0,43	0,36	0,49
2022	0,43	0,36	0,48

Таблиця 3.4 - Податкове навантаження з податку на додану вартість ТОВ «Пожежне спостереження - Хмельницький»

Рік	Коефіцієнт податкового навантаження доходів із ПДВ	Коефіцієнт податкового навантаження витрат із ПДВ	Коефіцієнт податкового навантаження виторгу від реалізації продукції із ПДВ
2020	0,18	0,21	0,15
2021	0,17	0,19	0,14
2022	0,18	0,2	0,15

Таблиця 3.5 - Податкове навантаження з податку на прибуток підприємств ТОВ «Пожежне спостереження - Хмельницький»

Рік	Коефіцієнт податкового навантаження доходів із ПнП	Коефіцієнт податкового навантаження витрат із ПнП
2020	0,03	0,03
2021	0,02	0,02
2022	0,02	0,02

В загальному оптимізація оподаткування передбачає мінімізацію виплат за податками і платежами незалежно від зміни обсягів реалізації, і в той же час уникнення штрафних санкцій з боку фіскальних та інших контролюючих органів.

Ефективна політика суб'єктів господарювання щодо оптимізації податкових платежів передбачає збереження значної частини фінансових активів підприємства завдяки мінімізації сум податків, платежів і зборів. Цього можна досягти завдяки використанню пільг в оподаткуванні, залученні працівників з наявністю пільг в оподаткуванні ПДФО і єдиними соціальним внеском, диверсифікацію видів діяльності, застосування різних баз оподаткування, застосуванням різних форм оподаткування, використання регіональних утворень, філій, залучення фізичних осіб – підприємців до виконання робіт і послуг.

Використання важелів податкового планування може базуватися на звільненні від оподаткування деяких видів робіт та продажу окремих товарів, а в окремих випадках застосування податкових пільг, використання прогалин в

податковому законодавстві та використанні законних схем зменшення фіскально тиску.

Суб'єкти господарювання можуть використовувати активні і пасивні інструменти податкового планування. Інструменти податкового планування поділяються на активні і пасивні. Використовуючи пасивні інструменти, господарюючі суб'єкти спираються на альтернативи, які закладені в законодавстві, і тоді вони самі вирішують, наскільки доцільним буде використання тієї чи іншої норми. Активні інструменти податкового планування визначаються на самому підприємстві, шляхом моделювання ситуацій, в яких використовуються різні методи і системи оподаткування.

Податковим плануванням опікуються фахівці з податкової оптимізації, у функції яких входить:

- постійний моніторинг і вивчення нормативно-правової бази нарахування і сплати податків і обов'язкових платежів;
- визначення ефективності застосування бази податкових відрахувань і ставок оподаткування.

Керівники і власники підприємства повинні бути обізнані із тим, суб'єктом яких податків є підприємство, чи має воно пільги в оподаткуванні, терміни сплати податків, і яким чином можна використати статус і предмет діяльності підприємства для оптимізації фіскальних платежів. Якщо на підприємстві є фахівець з податкової оптимізації, то ці функції виконує він, а також складає прогнози податкових зобов'язань організації. Якщо такого фахівця немає (що буває найчастіше, тому що на підприємствах малого бізнесу часто обмежена кількість працівників і обмежені ресурси), то підприємство може звернутися до спеціалізованих компаній з метою оптимізації податкових платежів.

Якщо підприємству покладатися на власні сили, то необхідно використовувати джерела із роз'ясненнями чинного законодавства, роз'яснення Державної податкової служби України і територіальних органів ДПС, фахові видання з бухгалтерського і податкового обліку, консультації аудитора.

З огляду всі вищевикладене, в робіт ми пропонуємо ряд способів, які допомагають оптимізувати податкове навантаження на підприємство. Систематизацію цих способів зобразимо на рис. 3.2.

Окремі методи легальної (без порушення законодавства) податкової економії включають у себе декілька складників, сутність яких наведено нижче.

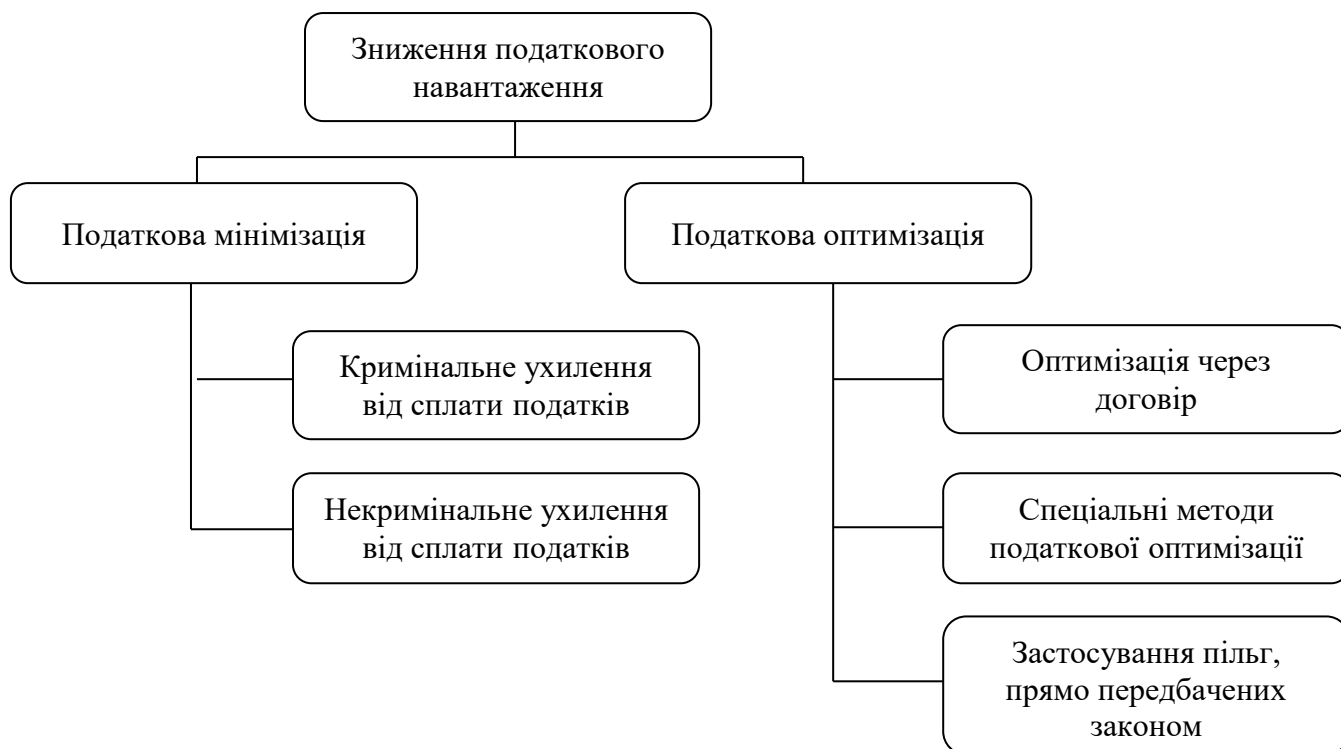

Рисунок 3.2 - Способи зниження податкового навантаження на підприємство

Існує декілька легальних методів зменшення податкового навантаження, а саме:

- метод зміни відносин;
- метод розподілу відносин;
- метод відстроченого податкового платежу;
- метод прямого скорочення об'єкту оподаткування;
- метод офшору [23].

Сутність методу заміни відносин полягає в тому, що одна господарська операція замінюється іншою, що відрізняється від першої своїм правовим або

економічним змістом, але при цьому дає змогу досягнути планового економічного результату і застосувати меншу ставку оподаткування (наприклад, декілька місяців тому існувала нульова ставка на продаж акумуляторів і генераторів, тобто платники ПДВ могли продавати дану продукцію без ПДВ, але якщо замість продажу акумулятора застосувати господарську операцію «заміна» або «встановлення» акумулятора, то ця операція вже підлягає оподаткуванню ПДВ зі ставкою 20 відсотків).

Метод розподілу відносин є різновидом попереднього методу, коли що господарська операція не замінюється на іншу, а оподатковується лише її частина. Такий метод можуть використовувати підприємства, які здійснюють програмне забезпечення і надають інформаційно-консультаційні послуги з його використання.

Сутність методу відстрочення податкового платежу полягає у відкладенні виникнення об'єкту оподаткування (перенесення невикористаних податкових збитків на інші (майбутні) періоди).

Метод прямого скорочення об'єкта оподаткування полягає у відчуженні майна, використання якого вимагає сплати податків або зборів, а також виключення операцій, що мають збільшувальний вплив на суму необхідних податків до сплати, але коли ці дії негативно не впливають на господарську діяльність.

Метод офшору використовуються багатьма вітчизняними підприємствами. Для цього підприємство реєструється у країнах, де існують більш сприятливі податкові умови, в той час здійснюючи основну діяльність на території України.

Тому, на нашу думку, існують досить широкі можливості зниження податкового тиску без порушення законодавства. Лише на підставі ґрунтовних знань з податкового законодавства в поєднанні з нестандартними рішеннями та креативними ідеями гарантує успіх у впровадженні схем оптимізації податкового навантаження.

3.3 Практичні аспекти зниження податкового навантаження на підприємство

Відповідно даних видавництва «Doing Business 2018» середньостатистичне підприємство в Україні платить близько 40 відсотків від свого річного доходу у вигляді податків, які включають податки на заробітну плату, податок на додану вартість, податок на прибуток та інші. Натомість у Європі аналогічний показник становить лише 33,1%. Україна у цьому рейтингу займає 71-е місце, і близько 80 відсотків платників вважають ставки податків занадто високими для деяких видів бізнесу.

Питання зменшення податків і приведення їх відповідність у тому числі і до можливостей господарюючих суб'єктів (особливо на початку підприємницької діяльності) завжди залишалося дуже актуальним. Прозорість податків, обґрунтованість податкового планування є необхідною умовою для України для входження до європейської спільноти. До 2022 року Верховною Радою України вже були прийняті ряд законодавчих актів для удосконалення бізнес-моделей та організації виплати доходів з меншою кількістю податків.

Цілий ряд науковців та фахівців працюють у сфері теоретичних засад і практичних методів податкової оптимізації. Одним із основних видів діяльності багатьох аудиторських і консультаційних фірм є консультації у сфері податкового планування і прогнозування, тобто законне зменшення податків – це дуже актуальне питання для багатьох суб'єктів господарювання. В той же час держава створює перепони у цьому питанні, порівнюючи рівень сплати податків в різних звітних періодах, і якщо фіскальні органи виявляють зниження сум нарахованих податків, то відносять ці підприємства до ризикованих і включають в плани планових і позапланових перевірок.

Наразі існує ряд найбільш розповсюджених і результативних методів податкової оптимізації. З метою отримання, збереження та збільшення прибутку підприємці і підприємства провадять свою господарську діяльність, а з іншої сторони вони зобов'язані сплачувати податки від результатів своєї

діяльності. Це також і характерна ознака доброчесного ведення підприємницької діяльності. Способи мінімізації податкового навантаження можна класифікувати на незаконні, напівзаконні та законні (чи легальні).

До незаконних способів оптимізації оподаткування (або простого уникнення або ігнорування сплати податків) відноситься несплата податків, що мотивується або прикривається різними обставинами. Такі маніпуляції найбільше відбуваються з податком на додану вартість. за допомогою певних обставин.

Частково законні способи ґрунтуються на формальному дотриманні податкового законодавства, норм Податкового Кодексу, але спрямовані лише на зниження податків без мети удосконалення фінансово-господарської діяльності організації, наприклад, поділ великого бізнесу на більш дрібні підприємства або запровадження діяльності фізичних осіб – підприємців з метою використання різних методів і ставок оподаткування. Також розповсюдження практики наймання працівників – інвалідів з метою зменшення оподаткування єдиним соціальним внеском, застосування практики отримання позик від фізичних, осіб сплата неустойки, що не включається в податкову базу за ПДВ та інші. Створення штучних обставин в діяльності суб'єкта господарювання і формування основної цілі господарської діяльності – зменшення податків, свідчить про низьку економічну і соціальну свідомість окремих бізнесів у нашій державі.

Фіскальні органи мають досить важелів протидії незаконним та частково законним методам зниження податків, але легальні або законні методи зниження податкового тиску досить широко використовуються суб'єктами господарювання, що повністю не звільняє підприємства від сплати податків і обов'язкових платежів.

Податкова оптимізація і податкове планування відіграє значну роль у налагодженні на підприємствах ефективної фінансово-господарської діяльності, дозволяє використовувати законні способи економії і здійснювати

прогнозі розрахунки. Також податкове планування створює основу для забезпечення такого ще зовсім нового аспекту діяльності, як податкова безпека.

Формування стратегії розвитку кожного підприємства на короткострокову та довгострокову перспективу включає вибір варіантів організації бізнесу та податкового планування відповідно постулатам Податкового Кодексу та інших законодавчих актів. Слід зауважити, що методи податкової оптимізації для великих і малих підприємств відрізняються. Це насамперед зумовлено більш обмеженим доступом малих підприємств до ресурсів і невеликою кількістю персоналу. В першу чергу малим підприємствам потрібні фахівці, а потім вже ті працівники, які мають пільги. Найбільш дієві методи податкової оптимізації наступні:

1. Розподіл доходів і витрат підприємств в об'єднанні підприємств (холдингу). Володіючи контрольним пакетом акцій юридично самостійних підприємств, холдинг керує цим підприємствами і здійснює контроль над ними. Розподіляючи види діяльності і поєднуючи різні системи оподаткування на підконтрольних підприємствах, акціонерна компанія (холдинг) розподіляє податкове навантаження, будуючи оптимальні схеми взаємодії. Таким чином можна вибудувати оптимальну структуру, змодельовати і збалансувати податкові платежі, але одночасно власники холдингу зменшують свої контрольні функції, так як кожне підприємство, яке входить в холдинг має своє керівництво, менеджерський персонал та засновників.

2. Використання договорів на надання посередницьких послуг з метою збільшення витрат і зменшення комісії на реалізацію товарів). В даному випадку складно підтвердити реальність операцій, так як з економічної точки зору вона буде «зайвою» в ланцюжку реалізації товарів, і це може привернути увагу контролюючих органів

3. Оренда майна у співробітників, коли замість заробітної плати є підстави нараховувати інший дохід. В даному випадку підприємство економить на сплаті єдиного соціального внеску, але залишається необхідність сплати податку на доходи фізичних осіб і військового збору. Варто зауважити,

що брати в оренду майно у своїх співробітників необхідно лише те, яке використовується в господарській діяльності, предмет якої вказаний в установчих документах підприємства (наприклад, вимірювальні прилади, комп'ютерну техніку, автомобілі, спеціальні технічні засоби, торгівельне обладнання тощо).

4. Оптимізація витрат на соціальне страхування та соціальні відрахування. Зміни до ПКУ нововведення щодо ряду витрат підприємства на заробітну плату працівникам, відрядження, а також ряду соціальних виплат.

Наприклад, нарахування єдиного соціального внеску має максимальну величину заробітної плати, на яку може бути нарахований. Наразі вона становить 100500 грн., а максимальна величина ЄСВ – 22110 грн. Окрім того, на оподаткування впливає і надання соціального пакету працівникам підприємства, а також і страхування їх життя

5. Виплата дивідендів засновникам. Оподаткування дивідендів передбачає 5 % податку з доходів фізичних осіб і 1,5% військовим збором. Виплата дивідендів здійснюється після визнання прибутку підприємства і сплати всіх податків. Єдиний соціальний внесок на дивіденди не нараховується, тому економія коштів очевидна. Таким чином, доходи засновникам підприємств офіційно можна здійснювати за допомогою дивідендів.

6. Укладання договорів з фізичними особами - підприємцями, які мають право надавати необхідні послуги підприємству (юридичні, бухгалтерські,будівельні, послуги реклами, поліграфічні та інш.). Тоді підприємство може укладати договори з фізичною особою тільки на певні види робіт і не вступати в трудові відносини, які передбачають нарахування єдиного соціального внеску і виплату соціальних платежів (наприклад, лікарняних).

Викладені вище методи не єдині, але ті, які найбільш широко застосовуються суб'єктами господарювання. Для ТОВ «Пожежне спостереження – Хмельницький» застосування таких методів може мати місце, але, наприклад, оптимізувати (зменшити) витрати на єдиний соціальний внесок підприємство не має можливості, тому що підприємство по-перше,

підприємство виплачує заробітну плату працівникам більше мінімальної, але не досягає максимальної величини заробітної плати, на яку може бути нарахований єдиний соціальний внесок. Також підприємство не використовує посередницькі послуги, про які ми писали вище.

Скоротити витрати підприємства на сплату податків і платежів можна наступними методами:

- об'єктивна і неупереджена оцінка організації всього бізнесу і окремих бізнес-процесів в призмі економії фінансових ресурсів (необхідно проаналізувати кількість та суму податків, періоди, коли сплачуються найбільше і найменше податків, скільки коштів витрачається на легалізацію податкових схем з метою мінімізації податків, і яку економію отримує підприємство, чи є схеми надійними чи сумнівними);

- визначення пріоритетів бізнесу: фінансова безпека, забезпечення виплати доходів бізнесу засновникам, ведення соціально відповідального бізнесу або цілеспрямоване зменшення податкового тягаря;

- побудова стратегічного плану розвитку бізнесу з урахуванням прогнозу податкових платежів на майбутні роки. Це важливо для того, щоб при зміні доходів бізнесу (зменшенні або постійному зростанні), змінюються також податкові відрахування, темпи зростання яких можуть перевищувати темпи зростання доходів, що призведе до зниження позитивного результату від фінансово-господарської діяльності.

ВИСНОВКИ

Податкова система є важливим елементом національної економіки кожної ринково орієнтованої держави. Національні податкові системи мають свої особливості відповідно специфіці державного укладу і унікальності національних традицій. Стабільність економіки держави визначається ефективністю функціонування податкової системи держав, зокрема України.

Нарахування податків, зборів і платежів та розрахунки з бюджетом (зобов'язання підприємства перед бюджетом) – це особливий і важливий елемент економічного взаємозв'язку між державою та суб'єктами господарювання. Розрахунки підприємства із бюджетом за податками і платежами впливають на його платоспроможність та фінансову стабільність, на ефективне використання всіх видів ресурсів для формування фінансового результату, на інвестиційну діяльність, конкурентоспроможність послуг і продукції та загалом на визначення пріоритетів в поведінці підприємств щодо здійснення діяльності у будь-якій сфері, - операційній, інвестиційній чи фінансовій. Система оподаткування здійснює прямий вплив на діяльність підприємств через рівень податків, стан їх контролю, методів їх нарахування, відповідності систем оподаткування економічним інтересам не лише держави, але й суб'єктам господарювання.

Основне місце в податковій системі належить податку на додану вартість (ПДВ), по якому виникає необхідність вести облік податкового зобов'язання, що виникає у підприємства перед бюджетом і податкового кредиту, що виникає у бюджету перед підприємством. Податковий Кодекс України визначає перелік платників податку на додану вартість, об'єкти оподаткування, базу та ставки оподаткування, пільги в оподаткування податком на додану вартість, перелік неоподатковуваних та звільнених від оподаткування операцій, особливості оподаткування операцій при провадження зовнішньоекономічної діяльності, поняття податкової накладної, порядок обліку податкових зобов'язань і

податкового кредиту, звітування та внесення податку до бюджету, а також порядок адміністрування податку на додану вартість. Тому у першому розділі нами охарактеризовані теоретичні засади обліку розрахунками за податками та основні нормативно-правові акти, що створюють законодавчу базу обліку розрахунків з бюджетом.

У практиці реалізації податкової політики держава має враховувати особливості підприємств з різними формами господарювання, оскільки без цього важко забезпечити створення сприятливих умов для економічної діяльності. Найбільший вплив на діяльність ТОВ «Пожежне спостереження – Хмельницький» мають такі основні податки і збори:

1. Податок на прибуток;
2. Податок на додану вартість.
3. Єдиний соціальний внесок.

В розділі 2 проведений аналіз суми основних податків, охарактеризований порядок обліку і надана кореспонденція рахунків обліку ПДВ, податку на прибуток і податків, пов'язаних з фондом оплати праці робітників.

В даній роботі ми також визначали вплив окремих факторів на суму податку на додану вартість до сплати. Для цього ми використали можливості програмного забезпечення Excel, щоб сформувані рівняння залежності і визначити коефіцієнти кореляції і детермінації.

Також у розділі 2 охарактеризували діяльність підприємства і його фінансово-господарський стан, розрахувавши коефіцієнти ліквідності за період 202-2022 років.

У розділі 3 був проведений аналіз ступеню податкового навантаження на ТОВ «Пожежне спостереження - Хмельницький» за 2021 – 2022 рр., який показав, що дане підприємство розробило ефективну податкову політику, використовує інструменти зниження податкового тиску та оптимізації податкового навантаження, стежить за податковою дисципліною та постійно підвищує рівень ефективності діяльності.

В даній роботі на підставі вивчення теоретичних засад обліку розрахунків за податками і платежами, а також використовуючи дані базового підприємства, ми дійшли висновку, що для цілей мінімізації податкового(тиску) навантаження на підприємства та формування справедливого податкового середовища в державі необхідно використовувати податкове планування в рамках діючого законодавства, активно використовувати ситуації, коли можливим є застосування податкових пільг.. На нашу думку, серед заходів податкового планування необхідно виділити моніторинг податкового законодавства, строків сплати податкових платежів, акцентувати увагу на встановлення межі значень показників та індикаторів фінансового стану суб'єкта господарювання й моніторинг діяльності підприємства в цілому, а при використанні податкових пільг та схем оптимізації податкових платежів орієнтуватись на досягнення цілей підприємства та слідкувати за термінами користування пільгами.

Помірне та економічно податкове навантаження та проведення справедливої податкової політики, спрямованої на забезпечення стабільного економічного зростання держави в цілому і суб'єктів господарювання зокрема , – шлях до вирішення соціальних проблем у країні, стискання тіньової сфери економіки, та збільшення надходжень до бюджету з метою вирішення проблеми його дефіциту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабіч В. Оподаткування прибутку підприємств: фінансові і облікові аспекти / В. Бабіч, Н. Поддєрьогін // Бухгалтерський облік і аудит. - 2011. - № 2. - С. 3-10.
2. Базилінська О.Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика : навч. посіб. для студ. вузів / О.Я. Базилінська. – К. : ЦУЛ, 2009. – 328 с.
3. Безверхий К. Облік і звітність розрахунків за податком на доходи фізичних осіб [Електронний ресурс] / К. Безверхий // Бухгалтерський облік і аудит. - 2015. - № 5. - С. 27-37.
4. Бірюкова О. Синтетичний та аналітичний облік податків і податкових платежів [Текст] / О. Бірюкова // Бухгалтерія в сільському господарстві. - 2005. - № 8. - С. 2-5.
5. Богинич К. Новації в обліку платників податків і зборів [Текст] / К. Богинич // Вісник податкової служби України : Офіційне видання державної податкової адміністрації України. - 2012. - № 4. - С. 8-10.
6. Бондар Ю. В. Вдосконалення системи обліку податкових витрат [Електронний ресурс] / Ю. В. Бондар // Економіка та держава. - 2015. - № 2. - С. 122- 127.
7. Бондаренко В. Л. Узагальнена класифікація податків [Електронний ресурс] / В. Л. Бондаренко // Вісник ДонДУЕТ. — 2006. — № 21. — Режим доступу : http://www.donduet.edu.ua/docs/vestnik/2006/Vest_TIR_
8. Бухгалтерський облік та оподаткування : навч. посіб. / Нац. ун-т "Львівська політехніка" ; за ред. : Р. Л. Хом'яка, В. І. Лемішовського. - Вид. 3-є, доп. і переробл. – Л. : Ажур, 2010. – 1220 с.
9. Бухгалтерський облік та фінансова звітність в Україні: Навчально-практичний посібник / За ред. С.Ф. Голова. – Дніпропетровськ, ТОВ „Баланс-Клуб”, 2000. - 768 с.
10. Гапоненко О. Є. Практичний аспект взаємозв'язку управлінсь-

ського та податкового обліку [Електронний ресурс] / О. Є. Гапоненко // Вісник Національного технічного університету "ХПІ". Серія : Технічний прогрес та ефективність виробництва. - 2015. - № 25. - С. 65-75.

11. Гридчина М. В. Налоговая система Украины : учеб. пособ. / М. В. Гридчина, М. І. Вдовиченко, А. В. Калина. — [Изд. 2-е, стереотип.]. — Киев : МАУП, 2001. — 128 с.

12. Драчук В. Ю. Розрахункові операції за податковими платежами як об'єкт обліку та аудиту [Електронний ресурс] / В. Ю. Драчук // Вісник Одеського національного університету. Серія : Економіка. - 2016. - Т. 21, Вип. 3. - С. 185-188.

13. Задорожний О. Негрошові форми розрахунків: податковий облік / О. Задорожний, Н.Макарчук // Вісник ДПС України. – 2013. – № 14. – с. 56-59.

14. Закон України «Про податок з доходів фізичних осіб» (від 22.05.2003 № 889-IV) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.

15. Закон України «Про систему оподаткування» (від 25.06.1991 № 1251-ХІІ) [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

16. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій , затверджена наказом Мінфіну України від 30.11.99 р. № 291 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>.

17. Інструкція про порядок нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0508-15#n16> .

18. Касич А. О. Відмінності встановлення фінансового результату в бухгалтерському та податковому обліках [Текст] / А. О. Касич, І. В. Ткаченко // Актуальні проблеми економіки. - 2011. - № 2. - С. 185-191.

19. Коблянська О. І. Утримання ПДФО із заробітної плати за новими

правилами / О. І. Коблянська, Т. Д. Даценко // Облік і фінанси АПК. — 2011. — № 2.

20. Ковальчук Ю. Я. Особливості дослідження фіскально-економічних систем: досвід цивілізаційної еволюції / Ю.Я. Ковальчук // Науковий вісник НЛТУ України. — 2008. — Вип. 18.5. — С. 159—169.

21. Ковова І. Спрощена система оподаткування, обліку та звітності й перспективи її реформування в рамках податкової реформи 2016 року [Електронний ресурс] / І. Ковова // Бухгалтерський облік і аудит. - 2015. - № 11. - С. 31-36.

22. Котюк В.О. Теорія права. Курс лекцій [навч. посібн. для юрид. фак. вузів] / В.О.Котюк. – К.; Вентері, 1996. – 208 с.

23. Левицька С. Обліково - аналітичне забезпечення податкового менеджменту підприємств-платників податків [Електронний ресурс] / С. Левицька, О. Осадча // Бухгалтерський облік і аудит. – 2014.

24. Литовченко Н. Особливості отримання та застосування податкової соціальної пільги / Н. Литовченко, Н. Гормакова // Вісник податкової служби України. - 2012. - № 22. - С. 17-25.

25. Лозниця О. О. Проблеми щодо відшкодування податку на додану вартість залишаються без належного вирішення / О. О. Лозниця // Економіка. Фінанси. Право. - 2011. - № 3. - С. 27-28

26. Малишкін О. Концептуальні зміни алгоритму розрахунку податку на прибуток підприємств: обліковий аспект [Електронний ресурс] / О. Малишкін Т. Ковтун // Бухгалтерський облік і аудит. - 2015. - № 2-3. - С. 3-13.

27. Мартинюк В. П. Факторний аналіз чинників впливу на розміри податкових надходжень до державного бюджету України / О.Т. Гончаров // Фінанси України. - 2011. - № 1. - С. 40-51.

28. Мачулка О. Теоретико-методичні аспекти обліку податку на додану вартість [Електронний ресурс] / О. Мачулка // Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. - 2015. -

№ 3. - С. 90-93.

29. Мельник В. Сучасна податкова політика у країнах ЄС-15 / В. Мельник, Т. Кощук // Економіка України : Науковий журнал. - 2012. - № 6. - С. 73-85.

30. Облік платників податків [Текст] // Вісник податкової служби України: Офіційне видання державної податкової адміністрації України. - 2012. - № 9/10. - С. 47-50

31. Огійчук М. Ф. Електронне оподаткування в системі обліку податку на додану вартість [Електронний ресурс] / М. Ф. Огійчук, І. В. Горковенко, І. В. Сколотій // Проблеми економіки. - 2014. - № 4. - С. 376-381.

32. Озеран А. Проблема узгодження стандартів (правил) бухгалтерського обліку і норм Податкового кодексу в частині загальновиробничих витрат та їх відображення у фінансовій звітності / А. Озеран // Бухгалтерський облік і аудит. - 2011. - № 3. - С. 13-17.

33. Остап'юк Н. А. Об'єднання бухгалтерського та податкового обліку в Україні [Електронний ресурс] / Н. А. Остап'юк, В. В. Каменецька // Фінансовий простір. - 2015. № 2. - С. 219-224.

34. Плахтій Т. Ф. Формування облікової політики щодо обліку розрахунків за податками в сільськогосподарських підприємствах / Т. Ф. Плахтій // Економіка АПК. - 2012. - № 5. - С. 79-84.

35. Плахтій Т.Ф. Податковий облік фіксованого сільськогосподарського податку в підприємствах АПК / Т.Ф. Плахтій // Економіка АПК. – 2009. – № 4. – С.100–105.

36. Податковий кодекс України : Відомості Верховної Ради України від 07.04.2011 755-VI. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755_17#Text станом на 07.05.2022 р. (дата звернення: 20.11.2023).

37. Порошин Д. Ю. Особливості бухгалтерського та податкового обліків операцій із переведення боргу [Електронний ресурс] / Д. Ю. Порошин, Н. Ю. Семенова // Теорія та практика судової експертизи і

криміналістики. - 2015. - Вип. 15. - С. 312-321.

38. Про Державний бюджет України на 2022 рік : Закон України від 07.03.2022 № 1928-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1928-20#Text> (дата звернення: 24.11.2023).

39. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України від 08.07.2010 р. № 2464-VI : станом на 17 березня 2022 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17#Text> (дата звернення: 24.11.2023)

40. Проданчук М. Визначення об'єкта оподаткування податком на прибуток підприємств за правилами бухгалтерського обліку [Електронний ресурс] / М. Проданчук // Бухгалтерський облік і аудит. - 2015. - № 4. - С. 26-33.

41. Прохар Н. Особливості відображення в обліку інформації про податок на додану вартість за Податковим кодексом України [Електронний ресурс] / Н. Прохар // Бухгалтерський облік і аудит. - 2011. - № 2. - С. 11-24. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/boau_2011_2_3.

42. Свідерський Д. Основи організації обліку показників податкової звітності з податку на прибуток за даними бухгалтерського обліку / Д. Свідерський // Бухгалтерський облік і аудит. - 2011. - № 1. - С. 43-52.

43. Свідерський Є. Удосконалення методики бухгалтерського обліку податку на прибуток згідно з Податковим кодексом України / Є. Свідерський, Д. Свідерський // Бухгалтерський облік і аудит. - 2011. - № 3. - С. 3-7.

44. Сердюк В.М. Податковий облік: Навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 312 с.

45. Синчак В. П. Удосконалення податкової звітності сільськогосподарських підприємств - платників податків / В.П. Синчак // Облік і фінанси АПК. - 2006. - № 12. - С. 84-88.

46. Система оподаткування та її інформаційно-облікове забезпечення : навч. посіб. для студ. вузів / П. М. Гарасим [та ін.]. - К. : Професіонал, 2006. - 736 с.

47. Соколов Я.В. Основы теории бухгалтерского учета. – М.: Финансы и

статистика.-2003. – 493 с.

48. Соколовська А.М. Методологічні та методичні аспекти визначення податкового навантаження на працю, капітал і споживання // Фінанси України. - №1. – 2008.

49. Стельмащук А. М. Бухгалтерський облік: теорія, практика, тренінг : навч. посіб./ А. М. Стельмащук ; Хмельниц. екон. ун-т. – Л. : Новий Світ–2000, 2011. – 679 с.

50. Тулуш Л. Д. Моделі та механізми оподаткування ПДВ поставок сільськогосподарської продукції / Л. Д. Тулуш // Економіка АПК. - 2011. - № 1. - С. 101-109.

51. Фінансовий аналіз : навч. посіб. для студ. вузів / М.В. Щурик [та ін.] ; Львів. держ. фін. акад. – К. : Хай–Тек Прес, 2010. – 376 с.

52. Шмир І. П. Гармонізація оподаткування в умовах глобалізаційних та інтеграційних процесів : зб.тез. Міжнар. наук.-практ. конф. (17—18 березня 2011 р.) : [у 2 ч.]. / Держ. подат. адмін. України ; Нац. унів. ДПС України. — Ірпінь, 2011. — С. 129.

53. Яковлєва А.М. Податковий борг: економічний зміст та дискусійні питання / А.М. Яковлєва // Актуальні проблеми економіки. - 2011. - № 3. - С. 230-234.